

1963

Leto LXV - št. 12

SLOVENSKI *čebelar*

VSEBINA

Edi Senegačnik: Mednarodni teden čebelarjev	275
Janez Gosposvetski: Čebele in mraz	277
Edi Senegačnik: Čebelji strup — zdravilo proti različnim boleznim	280
Dušan Mercina: Zelja po naprednem načinu čebelarjenja	285
J. Škerlj: Kako smo čebelarili v kranjičih v okolici Sežane pred 70 leti	285
Virmašan: Nekaj opomb	287
Avgut Bukovec: Še in še o matičjem mlečku	289
Valentin Benedičič: Naši čebelarski problemi	292
I. Žunko: Lika 1965	293

MALI KRUEK

Preskus z moko. Pojav odpornosti pri pršici. Pomen peloda. Čebele povečujejo pridelok semena sladkorne pese. Vprašanje, ali se da preprečiti rojenje. Matičje pobudilo. Nerazložljive izgube matic. Odlično krmilno testo. Antibiotiki v medu. Letošnja paša v Liki. Z nosemo okužene matice. Kopičenje čebel. Čebele so tudi razbojnice. Les satnikov. Čebele prinašajo srečo	297
--	-----

NASA ORGANIZACIJA

Poročilo o XII. rednem letnem občnem zboru	300
Izlet ljubljanskega čebelarskega društva	303

OSMRTNICE

Dobrodel Jože, Rupret Jože, Perko Valentin	289
--	-----

PANJSKA KONČNICA KOT UVODNA VINJETA

Razigrani plesavci

List izhaja vsakega 1. v mesecu. Člani, ki plačajo letno članarino 1000 din, ga prejema zastonj. Izdaja ga Zveza čebelarskih društev za Slovenijo v Ljubljani, Miklošičeva cesta 30, tiska ČP Delo — obrat Triglavsko tiskarna v Ljubljani, ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik: Edi Senegačnik. Letna naročnina za nečlane 1200 din, za inozemstvo 1500 din. Posamezna številka na 32 straneh stane 140 din, na 16 straneh 70 din. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje članarino v obrokih, se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. Isto velja za naročnino. Številka žiro-računa pri Narodni banki v Ljubljani, Miklošičeva cesta, 600-14/603-116

MEDNARODNI TEDEN ČEBELARJEV

EDI SENEGACNIK

Generalni tajnik APIMONDIJE je določil, naj praznujejo letos mednarodni teden čebelarjev v vseh deželah, ki so članice APIMONDIJE, od 25. do 30. novembra. Kjer pa bi to ne bilo mogoče, naj ga praznujejo v mesecu decembru.

Praznovanje tega tedna je postalo pri nas že nekažo tradicionalno. Slovenski čebelarji ga praznujemo že od leta 1959, ko so ga prvič uvedli. Vse naše proslave so bile doslej lepe in na dostojni višini. Tudi po drugih krajih so naše čebelarske organizacije ta praznik lepo proslavljale. O tem so že večkrat poročale v našem glasilu. Prepričan sem, da proslave drugod po svetu niso našle tako močnega odmeva kot pri naših čebelarjih. Slovenski čebelarji se dobro zavedamo, da smo tudi mi člani APIMONDIJE, svetovne čebelarske organizacije, ki združuje vse mogoče narode pod geslom: Čebele nas združujejo na poti k mednarodnemu sožitju in bratstvu med narodi. Letošnji kongres v Pragi je pokazal bolj kot vsi dosedanji, kako pojmujejo to organizacijo in njeno poslanstvo v svetu. Nad tisoč delegatov iz vseh delov sveta je tu ponovno izrazilo svojo željo, da bi APIMONDIJA v prihodnosti še bolj skrbela za napredek čebelarstva in zastopala

njegove interese, kjerkoli bo potrebno. Naj omenim še enkrat besede holandskega delegata Rudolfa VAN RAPARDA: »Česar niso mogli doslej doseči politiki za zeleno mizo, to so dosegli čebelarji na tem kongresu. Samo pogledjte to bratstvo in sožitje med delegati! Politiki naj se pridejo semkaj učiti. Ko bi kongres ne bil dosegel ničesar drugega kot samo to sožitje, bi bil že to največji uspeh!«

APIMONDIJA ima zelo široko področje svojega udejstvovanja. V prvi vrsti organizira mednarodne čebelarske kongrese, kjer se sestajajo in spoznavajo čebelarji iz vseh delov sveta ter razpravljajo o svojih izkušnjah. Čebelarski znanstveniki, ki se nekaj dni pred kongresom sestajajo na svojih simpozijih, pa poročajo na kongresu o novih ugotovitvah v čebelarskem svetu. Na kongresih vidimo vselej nove čebelarske filme, razstave in publikacije. Tu se sestajajo tudi uredniki vseh čebelarskih listov na svetu in razpravljajo o medsebojnem delu. Poglejmo, kaj je storila ta organizacija v preteklih letih za čebelarje in čebelarstvo sploh.

Leta 1962 in 1963 je bil v Parizu skupni študij delovnih načrtov na področju mednarodnega kmetijstva. APIMONDIJA se je zanimala zlasti za varstvo rastlin, vzrejo, prehrano živali in za njihove proizvode. Od 7. do 15. maja 1962 je priredila FAO v Dubrovniku sestanek za koordinacijo dela na gozdarskem področju v pokrajinah ob Sredozemskem morju. APIMONDIJO je zastopal na tem kongresu ing. Jože Rihar, ki je imel tudi svoj referat. V njem je pozval zbrane mednarodne gozdarske strokovnjake, naj pogozdujejo kraške goličave v mediteranskem pasu z medovitimi rastlinami. Dokazal je, da so take investicije zelo donosne, saj je pridelek medu tudi do 51 % večji. Izrazil je upanje, da bodo gozdarski strokovnjaki glede čebelje paše tesno sodelovali s čebelarji zlasti na področju mediteranskega sušnega pasu, kjer bo treba zasaditi goličave z medovitim rastlinjem.

Od 12. do 17. novembra 1962 se je udeležila APIMONDIJA s svojimi opazovalci mednarodne konference FAO, ki je razpravljala o uporabi kemičnih sredstev proti škodljivcem v kmetijstvu. Priporočila je konferenci, naj uporablja sodobno kmetijstvo pri zatiranju škodljivcev predvsem biološke metode. Pred morebitno uporabo različnih kemičnih sredstev pa naj se strokovnjaki natančno prepričajo o njihovi učinkovitosti na insekte, prav tako pa tudi na njihovo odpornost proti novim škropivom. Glede velike škode, ki jo povzročajo škropiva različnim organizmom, je govoril tudi zastopnik Mednarodne zveze za varstvo žive narave.

APIMONDIJA je poslala svoje predloge organizaciji FAO in svetovni zdravstveni organizaciji (OMS) k osnutku posebne knjige, ki naj bi jo izdali pod naslovom »Evropska živila« (Codex Alimentarius). Ta knjiga naj bi določila tudi enotno izrazoslovje za vse poljedeljske proizvode in živila ter seveda tudi za med. Za vse čebelarstvo bi bila velika škoda, če bi sprejeli v izrazoslovje tudi besedo »umetni med«, torej produkt, ki nima nobene zveze s pristnim medom. Posebna komisija FAO in OMS je sprejela ta predlog in ga bo tudi upoštevala.

Predsednik Zveze avstrijskih čebelarjev prof. Plankch je obvestil generalnega sekretarja APIMONDIJE, kako neobhodno potrebno je, da APIMONDIJA takoj posreduje pri mednarodni prometni komisiji, ki pripravlja posebne cestne predpise o prevozu s tovornimi avtomobili ob nedeljah in praznikih. Po prvotnem osnutku bi bil ob takih dneh prepovedan vsak prevoz s tovornjaki. Tudi čebel ne bi smeli prevažati. Generalni tajnik je v tej zvezi povedal, da so v osnutek že vnesli nekatere izjeme. Tudi ob nedeljah in praznikih bodo tovornjaki lahko prevažali hitro pokvarljiva živila, perutnino in sploh živali, ki ne prenesejo daljših voženj. Ta osnutek je mednarodna konferenca o prometu že potrdila. Nove cestne predpise bodo sprejeli prihodnje leto in jih začeli tudi izvajati. Zveza čebelarskih društev je v tej zvezi že storila vse potrebne korake pri naših prometnih organih, ki so obljubili, da bodo upoštevali interese čebelarjev.

Čebelarski teden je praznovalo v preteklih letih mnogo držav, ki so članice APIMONDIJE. Glasilo APIMONDIJE poroča o njihovem praznovanju, nikjer pa ne omenja Jugoslavije, čeprav smo ta praznik proslavljali mogoče bolj slovesno kot drugod po svetu. Krivda je pač naša, ker APIMONDIJI o teh proslavah sploh nismo poročali.

APIMONDIJA je na pobudo Zveze romunskih čebelarjev organizirala tudi mednarodne čebelarske počitnice. Udeležili so se jih mnogi čebelarji s svojimi družinskimi člani in prijatelji. Na teh počitnicah so se čebelarji med seboj seznanjali in delali izlete od Črnega morja do karpatskih vrhov ter pri tem spoznavali značilnosti Romunije, njena čebelarstva in znanstvene inštitute. Čebelarji so se udeležili tudi številnih sestankov, kjer so izmenjavali svoje izkušnje in se seznanjali z novostmi v čebelarskem svetu. Romuni so tudi letos pripravili take čebelarske počitnice, in sicer po končanem kongresu v Pragi.

APIMONDIJA je ustanovila tudi poseben odbor pri evropskem skupnem trgu, kjer odločno zastopa interese posameznih držav. Zaradi

uvoza medu iz drugih držav bi utegnilo biti čebelarstvo ponekod močno prizadeto ali celo uničeno. APIMONDIJA je v tej zadevi že večkrat posredovala, na kongresu v Pragi pa je ta odbor tudi poročal o svojem delu.

Prav zaradi tako vsestranske dejavnosti APIMONDIJE se čutimo slovenski čebelarji še bolj povezani z njo. Pri tem pa seveda ne smemo

Jugoslovanski delegati na kongresu v Pragi v razgovoru s predsednikom Zveze čehoslovaških čebelarjev tov. Kodouom (v sredi)

pozabiti na svojo lastno čebelarstvo organizacijo. Mogoče se dostikrat premalo zavedamo, da jo imamo. Marsikdo nam jo zavida in pogosto nas čebelarji od drugod opozarjajo nanjo. Letos smo na kongresu v Pragi prav lahko ugotovili, da imamo zares odlično organizacijo, ki prav nič ne zaostaja za drugimi v svetu, če jih celo že ne prekaša. Zato je naša dolžnost, da stojimo trdno ob njej ter ji s svojim znanjem in delom pomagamo, da bo še močnejša.

Tudi letos bomo proslavljali teden čebelarjev po vsej Sloveniji. Osrednja proslava bo v Ljubljani 14. decembra. Ljubljanska družina bo pod pokroviteljstvom Zveze pripravila primerno proslavo. Nanjo

bomo povabili tudi zastopnike čebelarških organizacij iz ostale Slovenije in iz bratskih republik. Naša letošnja prireditev naj bi bila pod geslom: Vsi jugoslovanski čebelarji praznujemo. Kadar namreč obhajamo svoje čebelarske praznike, je naše veselje vselej skaljeno ob zavesti, da smo slovenski čebelarji sicer dobro povezani s čebelarji po svetu, da pa imamo zelo malo stikov s čebelarji v naših bratskih republikah. V Srbiji so organizacije propadle in na noben način jih ne morejo več obnoviti. Tudi pri Hrvatih ne gre in ne gre, čeprav je dovolj dobre volje za to. Zdaj je celo njihov list Pčelarstvo v nevarnosti, da preneha izhajati. Tudi bosanska čebelarska organizacija v Sarajevu več ne dela. Naša dolžnost je, da moralno in tudi materialno podpremo vsako pobudo za oživitev oziroma ustanovitev njihovih čebelarških organizacij. O tem smo govorili s predstavniki že na kongresu v Pragi, zdaj pa bomo skušali ob našem prazniku te organizacije spet spraviti k življenju. Le tako bi nam potem uspelo, da bi ustanovili enotno jugoslovansko čebelarsko organizacijo. Zavedajmo se, da bomo jugoslovanski čebelarji dosegli svoje pravice le takrat, kadar bomo močni in enotno nastopali v svoji organizaciji. Ta bo potem lahko skrbela za napredek čebelarstva in zastopala njegove interese. Prepričani smo, da bi bila ustanovitev take organizacije velik dogodek ne samo za slovenske, ampak za vse jugoslovanske čebelarje in najlepše darilo APIMONDIJI ob tako lepem prazniku.

ČEBELE IN MRAZ

JANEZ GOSPOSVETSKI

Vselej, kadar je zima bolj mrzla, me čebelarji pa tudi nečebelarji sprašujejo, kako so mi čebele prezimile. Zanima jih, koliko panjev je pomrlo zaradi mraza. Takšna vprašanja so povsem razumljiva, saj so nečebelarji pa tudi čebelarji še danes mnenja, da je mraz tisti činitelj, ki povzroči propad čebelje družine. No, tudi sam sem bil v začetku čebelarjenja zelo v skrbeh za svoje čebele, brž ko je nastopil količkaj ostrejši mraz. Po večletnem čebelarjenju pa sem se le prepričal, da mraz ne ugonobi čebel, če so izpolnjeni vsi pogoji o pravem času. Ti so: dovolj hrane, mlada matica in ne prestaro satovje. Teže pa je bilo prepričati druge čebelarje glede vpliva mraza. Če sem spomladi točil med ali imel zgodnje roje, mi je prijatelj Lovrenc iz Šemnika pri Izlakah vedno trdil, da imam pač toplejši kraj in je zato možno

prezimovanje brez izgub. Njemu jih je mraz vedno uničil, da ni bilo uspeha. Dejal je: »Pozimi je pri nas vse v ledu kot kje na severu.« Res sem velikokrat videl, kako je imel vse mlinsko kolesje zakovano v led in tudi mrzlo je bilo za en suknjič bolj kot pri meni, čeprav sva oddaljena le dva kilometra drug od drugega. Kljub tem razlikam sem bil mnenja, da je takšna mrzlota celo koristna, ker čebele nemoteno mirujejo.

Ko sem ga letos po končani zimi spet obiskal, mi je povedal, da je zdaj prepričan, da čebele od mraza ne pomrejo. Kar debelo sem ga gledal. Tako ostra zima je bila, pa tolikšna sprememba mišljenja! Takoj mi je pojasnil. V letu 1962 je dal zapozneli roj družca v prav majhen zabojček-kranjič, kajti čebel je bilo le za dobro pest. To družinico je imel namen podariti nečaku kot začetniku. Panjiček je namestil na vrhu AŽ-panja v svojem čebelnjaku. Ker nečaka ni bilo po čebele, je ostal panjiček kar v čebelnjaku. Jeseni so mu dodali malo hrane ter ga tako prepustili nadaljnji usodi. Nihče ga ni zapažil z odejo. Zadnja končnica je ostala celo odprta. Celó zimo se je videlo mlado satovje od zadaj. Čebel ni bilo videti, ker so se pomaknile v sprednji del panja. Prednja končnica je bila iz vezane plošče, to je pet milimetrov debela. Tako nezavarovan proti mrazu je panjiček ostal živ in zdrav. Spomladi se je razvil, zgradil satje in dvakrat rojil. Ta primer je Lovrenca prepričal, da čebele od mraza ne propadejo.

Tudi sam sem imel tale primer. V letu 1941-42 je bila zelo mrzla zima. Takrat sem poslal jeseni vajenca na oddaljeni čebelnjak, da vstavi deščice na matične rešetke ter odene čebele z zimskim pažem. Pri nekaj panjih je fant delo v redu opravil, ker so bile čebele mirne, saj so se bile že strnile v zimsko gnezdo. V ostalih panjih pa so se zakadile vanj in ta je, nevajen čebel, zbežal. Čebelam ni dal deščic in tako so ostali panji odprti in brez odeje. Fant mi tega ni povedal in panji so ostali nezavarovani celo zimo. Slučaj je nanesel, da so bili ti panji ob oknu z razbitim steklom in to na strani, kjer je imela burja svojo pot. Tisto zimo je bila burja zares zelo močna in hladila moje čebele. Ko sem našel spomladi čebele v takšnem stanju, sem bil trdno prepričan, da je žival mrtva. Pri pregledu sem ugotovil, da so te »odprte« družine celo boljše prezimile kot ostale. S tem seveda ne mislim reči, da je odevanje nepotrebno. Znani nemški raziskovalec dr. Büdel je prišel do zelo zanimivih zaključkov, ki kažejo, da porabijo čebele več hrane v hujšem mrazu. Primerna ventilacija zraka

je tudi velikega pomena. O tem bi bilo dobro malo razmisliti. Razne vlage in plesnobe so čestokrat posledica nepravilnega paža.

Ko sem hodil spomladi mimo čebelarstev, kjer čebelarijo v panjih z nakladami, kar nisem in nisem mogel verjeti, da so možni tolikšni propadi čebeljih družin. Nekje je bilo menda okrog 60 panjev in od teh so bili le še štirje živi. Ko sem se spomnil na gornje primere, sem menil, da to ni mogoče. Vsi propadli panji so bili pri žrelih dobesečno »politi« s čebeljimi odpadki in to na vseh štirih straneh odprtine. Notranjosti nisem videl. Ob pogledu na vse to mi je bilo zelo tesno pri srcu. Preveč sem imel pred očmi skrb čebelarja jeseni in sedaj takšna žalostna slika! Pri meni so ob sončnih dnevih čebele kar bruhale iz panjev, tu pa takšna tišina! Slišal sem, da so čebele jeseni dobro nakrmili. Kaj je vzrok? Mraz? Ne! Bilo je slišati, da so pridevali cvetni prah. To je brez dvoma negativno učinkovalo. Predobro mi je znano, da so čebelam nujno potrebne beljakovine in te so v cvetnem prahu. Oh, kako prav je pisal v Slovenskem čebelarju A. Bukovec! Obnožina je prepotraben kruhek za čebele. Tega ni nikoli preveč, čeprav se čebelarji včasih razburjajo, da so čebele preveč zanosile sate z obnožino. Pa še na vlago sem se spomnil. Ameriški panji so obdani s snegom, ki se tali in so panji mokri. Tu se nabira vlaga in kjer je vlaga, je tudi plesnoba, kar neugodno vpliva na razvoj oziroma na prezimovanje. Pred leti sem bil zaradi bolezni dlje časa odsoten, tako da so mi čebele opravljali drugi. Pa se je zgodilo, da je streha čebelnjaka propuščala. Zaradi dežja je bil panj moker. Tudi odeja je bila mokra in plesniva. Ko sem spomladi odstranjeval iz panjev to mokro plesnivo odejo, sem ugotovil, da je čebelja družina zelo slabo prezimila. Tako sem premišljeval vse te stvari, ko sem videl uničeno čebelarstvo. Sama ugotovitev, da je bila nosema, še ni vse povedala. Treba bo take primere bolj podrobno raziskati in poiskati neposredne vzroke, saj je škoda velika in udarec za nas vse. Čebelarim v neposredni bližini in so mi poznani vsi kraji, saj sem čebelaril tu v milih in ostrih zimah z uspehom in brez izgub. Zato je moja gornja trditev prav utemeljena. Morda bo le prišel čas, ko bodo takšne zamotane zadeve glede zime točno ugotovili ter s tem zmanjšali izgube. Letošnjo zimo je bilo tudi okrog nas precej izgub. V nekaterih primerih so pomrle vse družine. Ker poznam osebno vse čebelarje, lahko rečem, da je bila izguba najmočnejša tam, kjer je čebelar le po imenu. Izgovor na mraz je iz vsega povedanega neumesten.

ČEBELJI STRUP — ZDRAVILO PROTI RAZLIČNIM BOLEZNIM

(Nadaljevanje)

EDI SENEGACNIK

Za ilustracijo pogledjmo še tele primere:

1. Bolnica D., stara 55 let. Diagnoza: zvišan pritisk, tretja stopnja, skleroza možganskih arterij in srčnih žil, občasni napadi z bolečinami v predelu srca, ohromitev leve strani telesa po kapi leta 1956. Krvni pritisk 260/150 mm. Hg. Elektrokardiogram pred zdravljenjem z melissinom je pokazal neenakomerno bitje srca, srčna os je bila premaknjena v levo, na kardiogramu smo opazili tudi patološke spremembe. 10 minut po injekciji melissina so ekstrasistole prenehale in vzpostavljen je bil normalni sinus ritem, kot ga je pokazal elektrokardiogram. Krvni pritisk se je sedaj znižal na 200/100 mm Hg. Splošno stanje se je izboljšalo.

2. Bolnica D., stara 49 let. Diagnoza: povišan krvni pritisk, druga stopnja, možganska in srčna skleroza, stenokardija, krvni pritisk oziroma RR 170/100 Hg. Pred injekcijo melissina je pokazal elektrokardiogram ekstrasistole, ki so se nepravilno pojavljale. Po injekciji melissina so ekstrasistole izginile in vzpostavljen je bil normalni sinus ritem. Melissin je ublažil napade stenokardije in arterielni pritisk se je znižal na 150/90 mm Hg.

3. Bolnik N., star 44 let. Diagnoza: skleroza z že okvarjeno srčno mišico, nepravilen in pospešen pulz. Pred injekcijo preparata je pokazal elektrokardiogram težje motnje v prevodnosti s pulzom 200 na minuto, kar je v skladu s pospešenim pulzom. 8 minut po injekciji melissina je bil vzpostavljen sinus ritem oziroma frekvenca pulza je padla na 80. Spremembe na elektrokardiogramu so potrdile miokardno okvaro zaradi motene cirkulacije srčnega ožilja. Motenj v smislu pospešenega nepravilnega pulza oziroma bitja srca po uporabi melissina nismo več opazili. Bolnik je bil sposoben za delo; elektrokardiogram je popolnoma normalen, bolnik dela občasno kuro z melissinom.

Pod vplivom melissina se je vaskularni tonus normaliziral. Celoten kompleks kliničnih preiskav je pokazal izboljšanje oziroma normalizacijo vseh prej zapaženih bolezenskih znakov, ki so bili značilni za te vrste obolenja. Poleg obnovitve funkcije srčnega ožilja smo opazili tudi regenerativne procese. To smo dosegli z analizo kisika srčnih votlin pri 87 bolnikih, ki so trpeli za zvišanim pritiskom. Naše

preiskave so pokazale, da je vplival melissin tudi na izboljšanje metabolizma (presnavljanja) v tkivu. Istočasno je preparat deloval na presnovo vode, beljakovin, mineralov, maščob in ogljikovih hidratov.

Preiskave očesnega ozadja pri bolnikih z zvišanim pritiskom ki smo jih zdravili z melissinom, so odkrile znatne spremembe, kot so na primer nabreklost papile vidnega živca, izboljšanje na ožilju mrežnice, prenehanje krvavitv v očesno mrežnico in izboljšanje ostrine vida. Ko smo proučevali notranje stanje organizma na podlagi podatkov beljakovinskih frakcij in presnove holesterolov, nam je uspelo določiti neko pravilnost v spremembah beljakovinskih frakcij seruma. Te spremembe so bile normalizirane pri večini bolnikov. Beljakovinske frakcije seruma smo določali z elektroforezo. V celoti smo napravili 270 elektroforez. Toda še več, uspelo nam je, da smo opazili neko zvezo med razvojem arterioskleroze in med spremembami lastnosti beljakovinskega seruma (pretežno B-globulina), kar se je pokazalo v zmanjšanju vpliva beljakovin napram lipidom.

Poskusi na zajčkah z umetno povzročeno arteriosklerozo, ki smo jih naredili po metodi N. N. Anichkova, so dokazali učinkovitost strupa pri znižanju hiperholesterinemije in vplivali so tudi na že začetni razvoj arterioskleroze. Pri bolnikih z visokim pritiskom in arteriosklerozo znižuje melissin nivo holesterola do normalizacije. Tako nam podatki, ki smo jih dobili kot rezultat uporabe melissina pri boleznih krvnega pritiska, govore o visoki zdravilni učinkovitosti preparata prav na »normalizacijo notranjega stanja nekega organizma«.

Upoštevajoč vsestransko učinkovitost preparata na organizem človeka, smo ga uporabili pri 547 bolnikih, ki so boleli za boleznijo perifernega živčnega sistema (525 jih je ozdravelo), pri 306 bolnikih z bronhialno astmo (115 ozdravelo in znatno izboljšanje smo opazili pri 180 bolnikih); izmed 445 bolnikov, ki so trpeli za poliartritisom različnega izvora, smo opazili znatne terapevtske učinke pri 295 bolnikih in izboljšanje pri 95.

Navadno se je kliničnemu izboljšanju pridružilo nekako uravnoteženje notranjega stanja organizma, kot so to pokazali podatki o beljakovinski frakciji seruma (napravili smo 648 elektroforez), in podatki, ki so označevali stanje kardiovaskularnega sistema: elektrokardiografija (1500 elektrokardiogramov, elektrosfigmografija in merjenje kisika). Poleg tega smo preparat uspešno uporabili pri bolnikih, ki so boleli zaradi srčnih zaklopov in zaradi okvare srčne mišice ter skleroze srčnega ožilja, pri ulkusnih boleznih in nekaterih boleznih kože.

Zanimive podatke smo dobili, ko smo študirali vpliv melissina na bolnike, ki so trpeli za boleznijo ožilja, ki ima za posledico počasno zamašitev drobnih žil. (Endocarditis obliterans.) Klinični preizkusi so pokazali že po eni sami injekciji izboljšanje kroženja krvi oziroma prekrvavitve prizadete okončine, kar smo mogli opaziti tudi po končanem zdravljenju.

Za ilustracijo naj služi tale primer: Bolnik P., star 22 let. Diagnoza: počasna zamašitev žil (endarteriitis obliterans). Sfigmogram je pokazal tole sliko (pulzni valovi so merjeni v milivoltih):

	Pred injekcijo	3 min po injekciji	10 min po injekciji	Po končanem zdravljenju
Žila na gležnju desne noge . . .	2,4	3,3	3,0	4,5
Žila na gležnju leve noge . . .	0,4	0,9	1,5	2,2

Na podlagi kliničnih in poskusnih opazovanj lahko domnevamo, da učinkuje melissin tako hitro na krvni pritisk in dejavnost srca predvsem zaradi tehle ugotovitev: Melissin vpliva na delovanje nevrorefleksnega loka med živčnim sistemom srca in ustrežajočim možganskim centrom. Med drugim vpliva tudi na žleze z notranjim izločanjem in na dejavnost vegetativnega živčevja. Vse naštetu pa vpliva tudi na sestavino tkiva. Če pomislimo nadalje še na sestavine preparata samega, ki vsebuje sledove elementov, amino-kislina, hialuronidazo, ki povzročajo sprostitve celic in izboljšujejo presnovne procese, potem je jasno, da vpliva delovanje melissina na notranje stanje organizma s tem, da popravi že prej poškodovane funkcije centralnega živčnega sistema in istočasno takoj izpopolni pomanjkljivosti organizma, ki se je zaradi bolezni spremenil.

Učinkovitost preparata proti infekcijam lahko pojasnimo z njegovimi bakteriostatičnimi in bakteriocidnimi lastnostmi.

Povzetek

1. Melissin je istočasno biostimulator in antibiotik s širokim območjem pozitivnega delovanja na oboleli organizem. Melissin izravnava do neke mere notranje stanje organizma. To zadnje dejstvo je dokazala cela vrsta fizioloških in biokemičnih preizkusov. Melissin ni strupen in se tudi ne nabira v organizmu. Poskusna in klinična opazovanja ter preiskave dovoljujejo, da priporočamo melissin, v naših dozah in koncentraciji, za zdravljenje srčno-žilnih obolenj,

ključno zdravljenje in preprečevanje krvnega pritiska in arterioskleroze kakor tudi takih bolezni, kot je bronhialna astma, bolezen perifernega živčnega sistema, akutni in kronični revmatizem, revmatoid, poliartritis in kot so še neke druge bolezni.

2. Melissin deluje pozitivno na funkcije srca in ožilja, regulira prehitro delovanje srca, olajšuje napade bolečin, ki jih povzročajo nekatere teh bolezni ter zvišuje zmogljivost srčne mišice.

3. Veliko zdravilno učinkovitost melissina zagotavlja:

a) Visoka vrednost njegovih sestavin, ki pridejo v organizem med zdravljenjem;

b) nevretefleksno delovanje s ponovnim pravilnim delovanjem višjih regulacijskih mehanizmov (možganskih centrov) in z direktnim vplivom na tkivne sestavine.

ŽELJA PO NAPREDNEM NAČINU ČEBELARJENJA

DUSAN MERCINA

Berem in zasledujem vse, kar je novega v čebelarstvu. Zadnja leta je bilo že precej napisanega o raznih novih načinih čebelarjenja, posebno sem se zanimal za propagirani ameriški panj. Skoraj sem se že bal, da mi bo kdo očital starokopitnost, ker čebelarim še vedno prav tako kot moj pokojni oče. Slovenci imamo rek: »Sprememba krajša nam čas.« Glede časa danes to ne bo več držalo, ker ga imamo vsi presneto malo. Če povem, da sem po naravi svojevrsten človek, mi menda tega ne boste zamerili. Doma namreč večkrat zaradi spremembe prekladam v stanovanju pohištvo, ker se pač naveličam gledati vedno enako sliko.

Do nekaj podobnega me je pripeljalo tudi pri čebelah. Nenadoma sem prodal vse, vzroka ne bom navedel, ker je to moja osebna zadeva. Toda zvečer, ko ležem in predno zaspim, le razmišljam: »Kaj, ko bi začel pri čebelah nekaj čisto novega?« No, seveda, tega novega pa si moji možgani še niso izmislili. Zgodilo pa se je, da so se misli zavrtele okrog ameriškega panja oziroma ameriškega načina čebelarjenja.

Medtem ko so se misli podile ena za drugo in ustvarjale velike načrte, sem naenkrat naletel na več resnih problemov, ki jih nisem znal rešiti. Zato sem se odločil, da v našem listu poprosim tovariše čebelarje, da bi pomagali rešiti moje probleme, sicer si ne bom upal spoprijeti se z ameriškim načinom čebelarjenja.

Najprej bom vprašal: kako in kje postaviti panje? Živim na Štajerskem, kjer je vsak košček zemlje ploden. Na njivo, kjer orjejo, ne postavljamo panjev, na travnik, kjer kosijo, mi ne dovolijo, v vinogradih nima nobenega pomena, gozdovi so listavci. Na pašnik, kjer pasejo živino, tudi ne morem postaviti panjev. Torej mi ostane samo še sadovnjak. Verjetno mi boste vsi odgovorili, da hodim okrog vrele kaše. Razumljivo, saj to je edino pravo mesto. Na žalost pa tudi to ne gre, ker je sadovnjak v teh krajih najbolj gnojen in je v njem tudi trava najlepša. Tako mi niti privatnik niti državno posestvo ne bo dovolilo, da bi gazil po najlepši travi, ko bi hodil od panja do panja, da niti ne omenim hoje ob času rojenja. No, pa recimo da bi le uspel postaviti nekje ob robu svoje panje. Pred mano stoji še vedno velik vprašaj. Pride čas košnje. Pred panji in okoli njih je treba pokositi, sam tega dela ne zmorem. Človek, ki ni čebelar, pa vam noče kositi okrog panjev, ker se boji čebeljih pikov. Še sedaj, ko imam čebelnjak prislonjen na šupo zraven hiše in je le spredaj nekaj metrov trave, imam težave. Kosec, ki je vzel travo v najem, se jezi, ker ne more pred čebelami kositi, jaz mu pa ne morem priskočiti na pomoč, ker ne vem, kdaj pride. Ta problem je mogoče rešiti na Krasu, kjer je mnogo neplodnega terena, tu pri nas pa zaman iščem rešitve.

Pa še nekaj me spravlja iz ravnotežja. Kako opravljamo »amerikance« oziroma kdaj? Ker stoji na prostem in ga odpiramo od zgoraj, bi rekel, da je v dežju tudi najmanjše delo nemogoče, pri malo močnejšem vetru verjetno tudi ne, v močni pripeki je dvomljiva zadeva. V brezpašni dobi grozi verjetno nevarnost ropa. Ob vremenskih prilikah, ko bi bilo delo pri prosto stoječih panjih mogoče, sem navadno v službi. Kakor vidite, tudi tega problema nisem rešil. In še to vprašanje: kako naj dvignem naklado, to je medišče, v slučaju dobre paše, s polnimi desetimi okvirji in ohišjem sam, če hočem pregledati plodišče? Vsi nismo dovolj močni, zlasti če nas muči povrhu še revma v križu. In zopet nisem rešil problema. Če najamem pomočnika, bi se moja čebelarska denarnica preveč olajšala.

Delo z AŽ-panji v zaprtem čebelnjaku mi ni delalo toliko preglavic in je nekako šlo. Tiste, ki kaj več veste oziroma ki ste že te in podobne težave premostili, pa lepo prosim za pouk. Končno pa hočem biti iskren, zato moram priznati, da so me navedeni problemi tako potrli, da mislim in iščem boljših in bolj praktičnih načinov čebelarjenja. Do danes pa še nisem »pogruntal« niti enega, slišal pa tudi nisem, da si je kdo drug kaj izmislil; zato bom kar ostal pri AŽ-panju v zaprtem čebelnjaku.

KAKO SMO ČEBELARILI V KRANJČIH V OKOLICI SEŽANE PRED 70 LETI

J. SKERLJ, TOMAJ

Dobro se še spominjam, ko sem šel kot šestletni deček s pokojno materjo v Šmarje k Ukmarjevim in zagledal tam čebele v kranjičih. Bilo jih je 54 panjev. Videl sem jih prvič in zelo radovedno sem jih opazoval, kako lepo izletavajo in nosijo na nožicah pelod za zalego. Tam pri tisti hiši so jih imeli baje že okoli sto let. Zdaj imajo AŽ-panje in v njih čebelari pridni čebelar Franjo. Takrat so mi dali tudi kos sata z medom, ki sem ga s kruhom slastno jedel.

Pozimi sem premišljeval, da bi mi doma tudi lahko imeli čebele. V marcu so nam darovali en panj, ki se je lepo razvil in dal še tisto leto dva roja. Tako smo prišli tudi mi do čebel in imeli že tri panje in počasi je šlo naprej. Vse je bilo odvisno od paše. Spomladi so nabirale največ na češnjah, ki jih je bilo takrat več kot sedaj, ni pa bilo toliko hrušk in jablan, ker te so pridni ljudje — kmetje na pobudo c. k. kranjske kmetijske družbe in goriškega kmetijskega društva pozneje zasadili.

Dobro se spomnim, da so pričeli v tistih letih propagirati sajenje akacije, ki bi se rabila za kole za oporo trte. Naši so jo tudi nasadili v štirih parcelah. Danes je razširjena po vseh krajih in daje, če ji tla ugajajo, še precej lesa za k trtam. Da pa bo dala izvrstno pašo za čebele, tega sploh nismo pričakovali.

Čebele so nabirale po cvetju in na jesen na ajdi, toda ne vsako leto. Marsikdaj sploh ni cvetela, ker jo je vzela suša. Ta le redko prizanese Krasu. Če je bila moča, pa je lepo, krasno cvetela in kadar sem hodil zjutraj po polju, je prijetno dišalo po medu in čebele so pridno nabirale ter napolnile kranjiče do kraja.

Proti koncu oktobra pa so rekli, da bo treba panje »stresti«. To je pomenilo, da so toliko panjev z mlado matico »družce« pustili za naprej, druge pa so uničili, in sicer približno polovico.

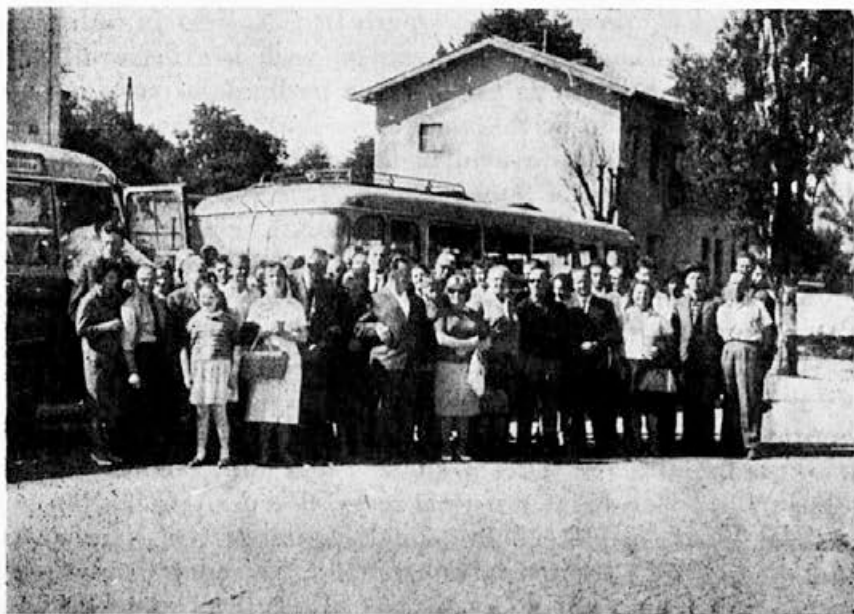
Napravili so žleb iz bezgovega lesa, nasuli vanj črnega smodnika ali pa žvepla in dali v panj. Pri strani so vse s cunjjo zamašili in povsod vse luknje, samo žleb je bil prost pri žrelu. Potem so prižgali in pustili toliko časa, da so postale čebele omamljene ali mrtve. Nato so panju privzdignili pokrov z dletom in odvzeli sate. Še sedaj imamo pri hiši tisto orodje: na enem koncu je ostra široka sulica, taka kot jo uporabljajo pleskarji za zid, na drugi strani pa ima kljuko, s katero izvlečemo sat, če je treba.

Čebele so s satja omeli z metlico in potem nesli na gnoj in zakopali. Tako so delali, satje pa so dajali v čeber.

Da so mogli med iztočiti, so segreli krušno peč. Satje so odkrili, potem pa ga položili na lesene paličice, ki so ležale nad prazno kozico, v katero se je med počasi izcejal.

Ko se je izcedil med iz spodnjih celic, so sat obrnili, da se je izcedil še na drugi strani. Šlo je počasi in zahtevalo še precej dela. Takrat ni bilo še točil kot danes. Nekoč sem prosil in dali so mi kos sata z medom, a v satu je bila še živa čebela, ki me je pičila v jezik. Tako mi je otekel, da so ga bila polna usta. Méd so potem na cedilu precejali, ga dali v vaze in rekli, da je to zdravilo za srce in proti prehladu in kašlju.

Ob pogostih slabih letinah pa ni bilo govora o pitanju čebel kot danes in je dosti panjičev pomrlo. Zato je za pridnega čebelarja in tistega, ki se zanima za sodobno čebelarstvo in poslušna navodila in nauke v Slovenskem čebelarju, AŽ-panj zlata vreden. V njem lahko dobro čebelari in da čebelam dovolj hrane, da ne umrjejo, kot so včasih v kranjičih. In celo zdravila lahko primeša, da so čebele potem zdrave in bolj pridne.

Izlet ljubljanskih čebelarjev v Belo krajino, kjer so jih izredno gostoljubno sprejeli.
(Glej stran 303!)

NEKAJ OPOMB

VIRMASAN

I.

Slovenski čebelar je priobčil v letošnji 6. in 7. številki članek Tihomira Jevtića o standardnem panju v Jugoslaviji. V tem članku dokazuje avtor, da naš panj in način čebelarjenja v njem ni pravi in je najbolje, da ga opustimo in sprejmemo ameriški panj ter ameriški način čebelarjenja.

Avtor nadalje priporoča, naj naš AŽ-panj, ki je že vsestransko preiskujen, zamenjamo z drugimi, ki ga nekateri na vse kriplje hvalijo in priporočajo. Toda ta panj pri nas še ni prestal učne dobe in kolikor so ga posamezni čebelarji tudi preizkušali, preden se je pojavil AŽ-panj, se ni obnesel. Za naše socialne, vremenske in posebno pašne razmere najbolj odgovarja AŽ-panj. Kolikor poznam značaj našega človeka, posebno čebelarja, ga bo težko pripraviti do tega, da bi opustil sedanji način čebelarjenja in panj ter se oprijel novega. Zato bo ostal ta panj še dolgo kot izrazito »naš panj« in način čebelarjenja v njem prav tak, kot smo ga sprejeli in izpopolnili v petdesetih letih.

Tov. Jevtić dokazuje v svojem članku, da AŽ-panj zato ne pride v poštev, ker se opravlja kot listovni panj le od zadaj in da ima kot tak premajhno prostornino. Ta se namreč ne da poljubno povečati kot pri ameriškem panju. Vsi slovenski čebelarji pa iz izkušenj dobro vemo, da je pogosto še ta prostor prevelik in bi bili veseli, ko bi bil le enkrat na leto poln. Vsi drugi priznani panji se odpirajo le od zgoraj in jim je mogoče prostor poljubno povečati.

Čeprav omenja pisec, da je AŽ-panj najbolj razširjen v severnih krajih naše republike in da jih je približno 80.000 in da je glede na način čebelarjenja in na pašne razmere najbolj primeren, ga vendarle odklanja. Priznava pa prednosti tega panja: dobro prezimovanje v čebelnjakih, majhno porabo in hiter pomladni razvoj. Kot napake našteva prehod mladih čebel v sosednje panje, izgubo matic pri prahi, širjenje bolezni in reguliranje toplote v poletnih mesecih. Nadalje trdi, da se panj preveč razlikuje od drugih panjev in da se v Sloveniji vodi propaganda proti njemu in njegovemu širjenju. Če bi izvedli v Sloveniji o tem javno glasovanje, bi bila večina čebelarjev zanj.

Še nekaj bi rad pripomnil. Za AŽ-panj se je zavzela samo Čebelarska zadruga v Osijeku. Pač znak, da je naš panj upoštevan tudi pri Hrvatih in ga z uspehom uporabljajo.

Kje je bila v tem primeru naša Zveza? Ali ni ona zastopnica večine slovenskih čebelarjev? Ni mi jasno, kako je bilo v tem slučaju. Ali so jo sploh vprašali za mnenje? Ali pa se ji ni zdelo vredno, da se postavi s svojim odgovorom na edino pravilno stališče, to je na AŽ-panj? Naj bo tako ali tako, želimo si jasnega odgovora.

II.

Glede članka tov. Raka v osmi številki sem pričakoval večji odziv. Oglasil se je le tovariš urednik s kratkim pojasnilom, češ da je list vsem na voljo. Potem pa vse tiho je bilo...

Strinjam se s tov. urednikom, naj bo list dostopen za vsak članek, ki pa mora biti res dostojen in stvaren, a tak članek, kot je bil ta, ne sodi v naš list. Rad imam kritiko, ker se le z njo marsikaj pojasni v našem čebelarstvu. A ta mora biti res stvarna.

Ne bom na široko obravnaval piščevih nazorov. Ako so zanj pravilni in za njegovo čebelarstvo ugodni, naj jih lepo uporablja in ne vsiljuje drugim čebelarjem, ki niso njegovih misli. Ako dosega res boljše uspehe v amerikancih kot v AŽ-panjih, s tem ni rečeno, da je ta panj zanič. Želel bi samo, da nam po svojih dolgoletnih izkušnjah dokaže resničnost svoje trditve. Smo pač neverni Tomaži in verjameмо le tisto, kar vidimo.

Kaj bi rekli na ta članek že rajni propagatorji AŽ-panja? Ali so bili sami v zmoti in so to svojo zmoto vsiljevali tudi drugim? Več desetletij so nedeljo za nedeljo po tečajih, predavanjih in občinih zborih širili napredno čebelarstvo in s tem naš panj. Vse to so delali brezplačno iz idealizma in veselja. Uspeh ni izostal in čebelarji so se oprijeli naprednega čebelarstva in danes ni čebelnjaka, kjer ne bi gledal iz njega AŽ-panj.

Tov. Rak le delno prizna prednosti AŽ-panja in te so: prevažanje v pašo, zlaganje v skladovnice in prestavljanje. Tudi glede obnove satja mu daje prednost in to zato, ker so sati v plodišču in medišču enaki. Vendar mu to ne zadostuje, da bi priznal prednosti AŽ-panja za naše čebelarstvo.

Omenja več čebelarjev, v prvi vrsti F. Podgornika, ki se je kot začetnik, ki ni poznal dela v panju, prvi zaletel vanj. Na njegov članek se je oglasilo več čebelarjev, ki so mu pojasnili njegovo nepravilno delo. Ko se je pozneje ravnal po teh navodilih, je bil s panjem zadovoljen. Kot začetnik ni bil vajen dela, zato je tudi nastopil proti panju. Obsodil pa je le delo v panju in ne panja samega.

Prav tako je bilo tudi s člankom tov. Val. Japlja »Proč s prestavljanjem«. Res so bila prva navodila o tem opraviču preveč toga in zato so jih začeli čebelarji s časom opuščati ali po pašnih razmerah spreminjati. Nekateri so ga sploh opustili in to zlasti v krajih z zgodnjo pomladno pašo, kjer le nastavljajo. Saj ni nikjer rečeno, da se mora vsakdo togo držati navodil. Kar bo enemu prijalo, to drugemu ne bo in zato bo spremenil način svojega čebelarjenja. Važno je pač to, da doseže čim boljše uspehe.

Tudi tu so se oglasili izkušeni čebelarji. Opisali so svoje uspehe in neuspehe o tem vprašanju. Vsi čebelarji smo z zanimanjem sledili tem debatam in obogatili svoje čebelarsko znanje. Boj je bil končan in AŽ-panj se je še bolj širil po naši domovini.

Še na enega čebelarja se sklicuje tov. Rak. To je slovenski izseljenec Miklavčič (sedaj Nickelson) iz Poljanske doline, ki se je že pred prvo vojno izselil v Ameriko z namenom, da bo tam čebelaril. Ako bi bil ostal doma, bi bil čebelaril z AŽ-panji, kot je začel, o tem sem prepričan. V Ameriki pa se je moral v borbi za obstanek prijeti ameriških panjev in njihovega načina čebelarjenja. Ne zdi se mi lepo in prav, da hvali le svoje in graja naše. Amerika je pač Amerika in kdor hoče tam obstati, mora pač delati in živeti po ameriškansko.

S tem sem podal le nekaj pripomb, v druge se ne bom spuščal, ker panj pač ne potrebuje hvale. V petdesetih letih se je tako uveljavil, da ga ne bo tako kmalu pregnal kak drug panj iz naših čebelnjakov.

In kakšna bi bila gospodarska škoda, ako bi hoteli zamenjati vse panje z amerikalci? Večina naših čebelarjev je finančno na bolj šibkih nogah in bi vsaka taka sprememba globoko zadela njihove žepe. Večina čebelarji le iz veselja ne glede na izgubo ali dobiček.

Pri nas zaradi več sistemov panjev tudi ni mogoča industrijska izdelava. Amerikanski panj je danes povrh dražji kot AŽ, in še ta je zadosti drag.

S tem končam. Želel bi le, da bi se oglasil še kak drug čebelar, da ne bo ostalo moje mnenje glas vpijočega v puščavi.

Tovarišu Raku pa moramo le čestitati, da je med redkimi izvoljenimi, ki so pravočasno spoznali napačno čebelarjenje, se oprijeli novega in s tem rešili svoje čebelarstvo.

ŠE IN ŠE O MATIČNEM MLEČKU

AVGUST BUKOVEC

Sedaj, ko so začeli razpečavati **matičji mleček forte**, bi bilo po mojem mnenju prav, da bi čebelarji in SČ bolj kritično zasledovali propagando za uporabo vseh preparatov, ki vsebujejo poleg medu in obnožine še matičji mleček. Propagandi, ki so se je po malem udeleževali tudi čebelarji, je uspelo mnogo ljudi prepričati, da je mleček vsekakor čudodelno zdravilo.

Res je: nam praktičnim čebelarjem ne gre sodba o vrednosti matičjega mlečka kot zdravila. O tem lahko izrečejo veljavno mnenje le zdravniki specialisti, ki so znanstveno proučevali učinek mlečka. To velja še posebej za znanstvene medicinske inštitute, kjer preizkušajo nova zdravila in krepčilne preparate in njihov učinek pri raznih boleznih, kamor sodijo tudi oslabeledosti človeškega organizma zaradi prestanih bolezni in starosti.

Nedavno sem se o tem razgovarjal z nekim zdravnikom. Omenil mi je, da v Jugoslaviji nimamo nobenega medicinskega zdravstvenega inštituta v strogem smislu besede, inštituta, na katerem bi tako preizkušnjo izvedli. Res so pred leti na beograjski kliniki preizkušali učinek melbrosina in matičjega mlečka. Menda so dobili te preparate z Dunaja. Na koncu so objavili, da sta se oba preparata pri bolnikih dobro obnesla. Kaj pa naj bi rekli drugega o darovanem konju? V znanstvenem svetu pa uspehe takih preizkusov kratko malo ne priznavajo, ker niso podprti z znanstvenimi dokazili. Za producente teh preparatov pa pomenijo take izjave kliničnih zdravnikov masten ocvirek za propagando.

Ne gre kratko malo zanikati vpliv matičjega mlečka na človeško zdravje. Saj so se s tem problemom ukvarjali razni ljudje, pa ne zgolj iz pohlepa po denarju. Iz izvrstnega in preglednega članka izpod peresa dr. Jurija Senegačnika (SČ 1960, str. 10 in dalje) smo zvedeli marsikaj novega in poučnega. Čakamo pa še vedno na končno besedo o zdravilnem pomenu tega čebeljega proizvoda.

Za svojo osebo se nagibam k mnenju, da m. m. ni nekak čarobni napoj (o katerem so v starih časih sanjali), ki naj bi bil nekaka kvintesenca za ozdravljenje sleherne bolezni, kakor si morda predstavlja kaka človeška reva, trpeča zaradi dolgotrajne bolezni. Za svojo osebo se nagibam k mne-

nju, da je med z dodatkom m. m. odlično krepčilo za prebolewnike in sploh za hudo oslabele osebe.

Po drugi strani se pa ne morem strinjati s tistimi, ki ne verujejo v učinkovitost m. m. Tako sem se lani razgovarjal o m. m. z nekim uglednim zdravnikom. Ne verjame, mi je zatrjeval, da bi imel ta čebelji produkt kak zdravilni učinek. »Morda da je učinkovit pri psihoterapiji,« je pristavil.

Lansko leto smo slišali po radiu daljše predavanje o m. m. Bilo je predređeno z najrazličnejšimi znanstvenimi dokazili o zdravilni vrednosti mlečka. Na dlani pa je bilo, da predavanje ni bilo prirejeno iz človekoljubja in v poučne namene, marveč kot spretno prikrita propaganda za povečanje konzuma m. m.

Propaganda za mleček je v nekaterih deželah v Evropi, med njimi tudi v Jugoslaviji, v polnem cvetju. Naša propaganda se opira skoraj izključno na podatke, ki nam jih nudi tujina. Še SC je že večkrat objavil kak člančič, v katerem je govor v prid m. m. Naravnost senzacionalna pa sta člančiča v letu 1960, str. 75 in 1962, str. 173. Po obeh smemo upati, da bo m. m. »naposled le pomagal zoper raka, to strašno bolezen« (na podlagi poizkusov zdravljenja te bolezni z m. m., ki jih je opravil z mišmi prof. dr. Townsend, šef čebelarskega oddelka (!) na ontarijskem vseučilišču v Kanadi). V nekem članku v časopisu »Die Welt am Sonntag« pa sem bral, da dr. Townsend poskuša z m. m. zdraviti tudi krvnega raka, toda poizkusa še niso zaključili.

Tretje leto že teče, odkar je SC prvič objavil gornjo vest, od takrat pa v njem ni več glasu. Čudno! Lani je bil v Moskvi gigantski kongres, ki se ga je udeležilo nad 5000 proučevavcev raka. Nihče, pa prav nihče ni omenil kanadskih poizkusov in uspehov. Sporočeno pa je bilo, da vsi dosedanji poskusi s področja kemoterapije in antibiotikov niso bili nič drugega kot poskusi. Naposled kaže, je bilo rečeno, da sta točasno le kirurgija in radiologija najboljši sredstvi za zdravljenje te bolezni. Tema sredstvom se je sedaj pridružila še kobaltova bomba.

Mleček uporabljajo tudi za kremo, ki je z njo baje mogoče pomladiti in olepšati kožo na obrazu, seveda ženskam. Neka prebrisana ljubljanska frizerka je do nedavno razpečavala tako čudodelno kremo. Kupovalkam je zatrjevala, da jo dobiva iz Švice in da je zato tako draga. Mi pa vemo, da je Švica prepovedala prodajanje pripravkov, ki je v njih mleček. Menda je sedaj tako kremo lahko kupiti na stojnici v tržnici pod ljubljanskim starim semeniščem.

Da bi bila razlaga o učinkovitosti mlečka in reklama za njegovo uporabo bolj učinkovita, je običajno, da je na koncu reklamnega spisa večje število anonimnih oseb, ki so s pomočjo mlečka ozdraveli ali pa močno zboljšali svoje zdravstveno stanje. Taki »dokazi« so zelo poceni. Navedenim podatkom nasede le kak lahkovonež. Kakšen dokaz je to, če kdo, ki ga ne poznamo, navede: J. K. v M. ali P. S. v T. ali R. Z. v K. itd.? Kdor bere celo »rajdo« takih naslovov iz samih začetnic imena in bivališča, upravičeno lahko dvomi v resnost oseb, ki se skrivajo pod začetnicami.

V SC večkrat beremo izjave čebelarjev o učinku m. m. pri njih samih ali pri njihovih znancih. Nekaj takih primerov omenja J. Gosposvetski v 1. št. letošnjega SC. Takih živih podatkov nam je treba, če nočemo, da bi nam na koncu glorijske o mlečku očitali mazaštvo in, kar bi bilo še huje,

pomanjkanje socialnega čuta, to pa glede na to, da prodajajo pripravke z mlečkom po visokih cenah, zlasti preparat »forte«.

Preden končam to morsko kačo, naj mi bo dovoljeno, da navedem nekaj primerov zdravljenja z mlečkom. Prosim, da jih čebelarja bratovščina sprejme za resnična, čeprav navajam tiste osebe le z začetnicami.

Moj svak Ivan Z. ima že več let bolečine v hrbtenici. Dalj časa je užival mleček, in res so bolečine zginile. Brž ko ga je nehajl uživati, so se bolečine zopet pojavile. Med zdravljenjem se mu je pritisk zvišal od 110 na 160.

Čebelar K. v Ljubljani ima ženo, ki je prestala posebno težko operacijo. Več let se ni pa ni mogla popraviti, toda ko je začela jemati med z mlečkom, se je kmalu neverjetno opomogla.

Tudi ženo čebelarja J. B. v Šiški so trle starostne tegobe. Med z mlečkom ji je tako dobro storil, da je od takrat njeno zdravstveno stanje kar dobro.

K bratu pravkar omenjenega čebelarja je neki mož pripeljal z vozom svojo ženo, ki je bila od revmatizma popolnoma hroma v nogah in rokah. Po daljšem uživanju mlečka, ki ji ga je dobavil omenjeni brat, jo je revma popolnoma zapustila: gibala je z nogami in rokami kakor zdrav človek.

K temu izrednemu primeru pripominjam, da zdravijo ponekod to bolezen z mlečnimi injekcijami.

Neko mojo ožjo sorodnico je omenjena frizerka pretentala, da si je začela obraz mazati s kremo z mlečkom. Uspeh po dveh mesecih »kure«? Negativen! Sedaj prehajam še na bolj zanimive primere.

Nedavno me je obiskala neka dobra znanka. Slučaj je nanesele, da smo se razgovarjali tudi o mlečku. Moja vasovavka je omenila, da ji je znanih več primerov zdravljenja z mlečkom. Gre za osebe, ki so njene dobre znanke. Dve že priletni osebi, ena od teh je stara že 68 let, sta jemali mleček po eno žličko na dan dva dni zapored, nato en dan nič. Kmalu sta opazili, da sta jima ustnice postale čudno temnordeče. 68-letna je začutila v sebi toliko moči, da je začela opravljati taka hišna dela, ki jih prej ni zmogla. Obenem se je v njej pojavil nekako tak občutek, kakor da bi jo hotelo odnesti. Tudi vročina jo je kuhala.

Enak učinek je sprožil mleček tudi pri drugi osebi, a še v večji meri, tako da je celo morala v posteljo. Ko sta preplašeni z zdravljenjem nehali, se je njihovo telesno stanje zopet normaliziralo.

Neko 40 let staro ženo iz Višnje gore je revmatizem hudo zdeloval. Pod vplivom matičnega mlečka se je njena telesna toplina zelo zvišala, in ko je dosegla 39° C. je morala z zdravljenjem nehati. V celem je trajalo 10 dni.

Neka 26-letna preboleznica je po operaciji zelo slabela. Zato je dalj časa jemala mleček. Tek se ji je povrnil in dobro se je popravila. Po enem mescu je nehala jemati mleček.

Nadvse zanimiv pa je tretji primer. Morda ga bo kdo izmed mojih znancev imel za izrodek moje šegavosti, toda bil bi v hudi zmoti. Na zadevo gledam prav resno, ker gre za primer z nenavadnimi posledicami.

Neka že bolj priletna žena, izobrazena, zelo solidnega značaja in resnih besedi, si je hotela z matičnim mlečkom okrepiti svoje telo. Kmalu po začetku uživanja so opazili na njej čudne spremembe, ki jih nihče ni pričakoval, najmanj pa ona sama. Poprej ni prenesla nobene kosmate besede, pa naj je bila še tako majhnega greha, sedaj pa jih je začela sama po malem

uporabljati. Pri poučevanju angleščine se je začela s svojim mladim in že poročenim učencem spogledovati. Postala je tudi tako živahna, da se je spravila pod ribat, kar poprej nikoli ni uganjala. Kot trezna osebnost se je kmalu zavedla, da mora z uživanjem mlečka nehati. To je tudi storila.

Kako naj si te pojave razlagamo? Matični mleček je erotiziral starajoče se telo in spodbudil notranje sekretorične funkcije zarodnih žlez. Tako utegne to biti.

Ravno to dejstvo pa daje pobudo za domnevo, da mora m. m. vsebovati neko skrivnostno snov, ki pa brzkone ni v nobeni zvezi z vitamini in drugimi snovmi, ki jih mleček vsebuje. Ta neznana in čudodelna snov pospešuje razvoj spolovil oziroma spolnih celic. Prišel bo čas, ko bodo biologi razvzljali tudi to uganko.

Na koncu želim povedati še, kako je mleček učinkoval pri meni. Rajnki čebelar Košak na Grosupljem je imel to navado, da je vsako leto odstranil matice iz polovice panjev. Že čez pet dni je začel podirati odvečne matičnike. Na mizi se je sčasoma nabrala čedna kopica tega blaga. Iz 60 panjev se jih že nekaj nareže! Nekajkrat sem vzel slamico in srkal mleček iz najmanjših matičnikov. Prav vseč mi je bil njihov kiselkastosladki okus. Kak dan sem izpraznil tudi 10 ali 15 matičnikov.

Moram reči, da nisem občutil nikakih posledic uživanja mlečka. Pač pa se mi je tovariš Košak smejal in vpraševal, kaj me je popadlo, da srkam mleček. Nič drugega kakor radovednost!

NAŠI ČEBELARSKI PROBLEMI

Pod tem naslovom bomo objavljali probleme, s katerimi se srečujemo v našem čebelarstvu. Mnogo teh problemov ne bi bilo, če bi bilo v našem čebelarskem svetu več medsebojnega razumevanja in bi se bolj spoštovali dobri čebelarski običaji. Zgodi pa se tudi, sicer bolj poredko, da kak oblastni upravni organ poseže v naše čebelarstvo s takim ukrepom, ki naravnost preseneča, saj je v nasprotju z zdravim razumom in je kot tak škodljiv za skupnost in tudi za posameznika. Z razi sodnim obravnavanjem problemov pod zgornjo rubriko bomo poskušali najti najboljšo pot za njihovo rešitev. Čebelarskih zakonskih predpisov, po katerih bi uravnavali naše čebelarjenje, žal še nimamo niti v zveznem niti v republiškem merilu. Zaradi tega se bomo morali sklicevati pri reševanju posameznih problemov predvsem na dobre običaje (bonos mores), kateri so čebelarjem bolj ali manj znani in katere v pravnih zadevah ob pomanjkanju splošnih in posebnih predpisov rado uporabljata tudi sodišče. Obenem bomo poskušali prikazati, kako so posamezni problemi zajeti in rešeni v deželah, kjer je razvito napredno čebelarstvo in tudi čebelarska zakonodaja. Probleme bomo zaznamovali z zaporednimi številkami, kakor bodo objavljeni, tako da bo vsak sodelavec lahko označil svoj prispevek npr. z »odgovor na problem št. 1« itd. tudi v naslednjih številkah našega glasila. Čebelarje, zlasti pa čebelarje-pravnike, vabimo k sodelovanju v tej rubriki, ki bo tudi neke vrste naša pravna posvetovalnica in v kateri bomo na ta način zbirali gradivo, ki ga bomo lahko kasneje s pridom uporabili pri sestavi naše čebelarske zakonodaje.

Danes objavljamo:

Problem št. 1. — Rješenje občine Obrovac SRH

»SRH, Općina Obrovac, Odsjek za financije br. 3594/1-1963, Obrovac, dana 17. 9. 1963. Na osnovu odluke o opštinskim taksama Narodnog odbora občine Obrovac br. 01945/1—61, od dana 19. travnja 1961. god. ovaj odsjek za financije donosi: Rješenje, da se od Mažgon Jože iz Ljubljane, Rožna dolina VII/27 ima naplatiti na ime šmeštaja pčela, te kontrole i snošenja svih troškova oko veterinarskog pregleda na zaraženosti pašnjaka i to 60 komada košnica din 60.000.— slovima šesdesethiljada dinara.

Komisijskim zapisnikom od dana 2. 9. 63. utvrđeno je na licu mjesta, da gore imenovani je smjestio radi ispaše na mjestu zvanom Maškoveci — škola (područje općine Obrovac) 60 kom. košnica, a gore navedenom općinskom odlukom predviđena je naplata takse od 1000 dinara po jednoj košnici, te je gore imenovani dužan iznos od 60.000 din položiti u roku od 15 dana po prijemu ovog rješenja na tekući račun općine Obrovac broj 434-11/840-57-01-13.

Protiv ovog rješenja vlasnik pčela može uložiti žalbu Sekretarijatu za financije kotora Split u roku od 15 dana po prijemu istog.

Žalba se taksira po tar. br. 5 ZAT-a sa 200 dinara a predaje se ovom odsjeku za financije. Žalba ne zadržava naplatu takse. Za V. d. šefa odsjeka: Obrad Jovančević l. r.«

Naš član čebelar Mažgon Jože se je pritožil proti zgornji odredbi občine Obrovac. Pritožbo je utemeljil s tem, da je delo veterinarja obč. Obrovac obstajalo v tem, da se je samo prepričal o zdravstvenem stanju njegovih čebel na podlagi potrdila, katerega je izstavil naš slovenski veterinar v kraju, kjer tov. Mažgon stalno čebelari; dalje, da je finančni organ občine Obrovac prekoračil pooblastilo zveznega organa, ki je v 1. členu Uredbe o občinskih taksah (Ur. l. FLRJ št. 3/1960.) dopolnjene z Uredbo o spremembah in dopolnitvah uredbe o obč. taksah (Ur. l. FLRJ št. 6/1961.) točno predpisal, za katere stvari in v kakšni višini lahko občina predpiše takse in končno, da je postopek finančnega organa občine Obrovac nasproten vsem načelom racionalnega gospodarstva in ima za posledico samo zmanjšanje narodnega dohodka, ker pod takimi pogoji pač ne bo noben čebelar pripeljal tja čebel na pašo.

LIKA 1963

L. ZUNKO

V Slovenskem čebelarju sem pred leti čital — menda je bil sestavek inž. Riharja — da medi hoja res izdatno samo vsakih 11 let ter da je njeno medenje odvisno od sončnih peg. Kakšen cikel velja za žepek v Liki, pa menda še ni ugotovljeno. Sedaj nas je pustil čakati kar 12 let, saj je bilo zadnje izdatno medenje leta 1951. Potem so čebelarji več let zaporedoma prevažali v tiste kraje, toda zaman. Žepek vse do letos ni zamedil, vsaj izdatno ne.

Pri nas v Sloveniji je bila letos koncem julija in del avgusta sušna doba. Menili smo, da je Lika, kjer je dež še bolj redek, vsa požgana. Neki čebelar, naše gore list, pa se je ojunčil in šel še pred 10. avgustom pogledat vse tja do Zrmanje, kakšno je stanje. Ko se je vrnil, se je takoj zglašil pri meni in dejal: »Lika je zelena kakor malokatero leto, žepek lep, da je kaj, če pa tudi medu in kolikšen je donos, nisem ugotovil, ker tam še ni nobenih čebel in tudi tehtnice ne. Skušal bom še danes svoje čebele naložiti.« Še isti dan, menda je bilo v soboto 9. avgusta, je najel avto in odpeljal svoje čebele na postajo Malovan. Tja pa zato, da bi jih z vlakom potegnil drugam, če tam ne bi medilo. Šel je, kakor pravimo, »na korajžo« in na riziko smo vozili tudi vsi ostali, ki smo prišli med prvimi tja. Pozneje je tudi radio poročal o izdatnem medenju v Liki, toda tedaj je bila najboljša paša že mimo. Za svojo osebo sem prepričan, da so tudi tisti, ki so prvi prispeli, zamudili vsaj en teden. Prvi cvet je vedno najbolj meden. In res so prvi v nekaj dneh že točili in potem še enkrat ali dvakrat. Tisti, ki so prišli na prve radijske klice, so ujeli eno točenje, oni, ki so prišli šele koncem avgusta, pa so ujeli zimsko zalogo. Medenje je bilo najbolj izdatno v začetku, potem je pa pojemalo in je bilo proti sredini septembra komaj po 0,50 kg na srednji AŽ panj na dan. Mnogo je bilo odvisno tudi od tega, kake čebele je kdo pripeljal. Tudi resa na pasiščih pri Gospiču, Ličkem Osiku, Medaku in drugod je letos dobro medila. Slišal sem, da so čebelarji obenem pokladali sladkorno raztopino, ker drugače resjevega medu ni moč iztočiti.

Postaja Malovan ima poleg postajnega poslopja še dve manjši čuvajnici, ki sta obenem kretniški postojanki za ročno prestavljanje kretnic. Na prostoru med tema dvema čuvajnicama in okrog postajnega poslopja se je nagrmadilo približno 3000 panjev, v veliki večini slovenskih prevoznikov. Čudim se tistim, ki so pripeljali in odpeljali v avtomobilih, zakaj so v svojo in našo škodo rinili prav na postajo, ko bi imeli kak kilometer proč boljšo pašo, pri nas pa ne bi bilo take gneče. Dober kilometer vzhodno od postaje pa je Agromel postavil kakih 2000 svojih panjev. Torej približno 5000 panjev skoraj na kupu. Če bi vsak panj nabral na dan samo po 1 kg, bi bilo to pet ton na dan. Čudno, kje jemlje ta drobna neznatna rožica toliko medicīne, ko raste deloma na goli skali. Mnogo bolje so se odrezali tisti, ki so ostali nekje ob strani. Tako mi je neki čebelar, ki je imel čebele dva kilometra od postaje, rekel, da je tam 20 panjev nabralo skoro toliko ko tukaj 34. Dobro se spominjam predavanja pokojnega Gontarskega v Ljubljani, ki je med drugim rekel, da pri njih v Nemčiji ne postavljajo nikdar več kot 50 panjev na eno pasišče. A kaj počnemo mi? Priznati je pa treba, da v Liki lahko postavimo čebele ali na železniško postajo ali pa pri kaki hiši ob cesti, drugod za čebele in čebelarja ni vode. So pa severno od Zrmanje in Malovana proti Bosni obširne pokrajine, gore in doline polne žepka, kjer propadejo tone in tone medu, ker je pokrajina brez cest in torej za nas nedostopna.

Ko je okrog 15. septembra medenje že zelo ponehavalo, so se začeli čebelarji seliti na boljša pasišča: na Velebit, proti Obrovcu ob morju, Karlobagu in v Skrljevo, pa morda še kam, kjer je žepek šele začel cveteti. Kako so tam opravili, bomo morda ob priliki slišali. Na nova pasišča so šli le podjetnejši in mlajši, ki so sposobni za razne dirke. Starejši smo drug za

drugim odhajali proti domu. Tako je ostalo tam 25. septembra le še prav malo čebel. Kakih vratolomnosti so čebelarji sposobni, naj pokaže tale primer: neki čebelar je v petek odpotoval s tovornim avtomobilom iz Malovana proti Ljubljani, od tam pa domov, kjer se mu je v soboto ženil sin. Prav to soboto ob polnoči je bil že spet v Malovanu! Pomnite, da je od Ljubljane do Malovana po železnici nad 400 km daljave! Ko sem ga v nedeljo zjutraj iskal, so mi rekli, da je odpotoval na morje. Zvečer se je pojavil s tovornim avtom in odpeljal svoje čebele nekam proti morju, a že v torek je v litijskih hribih prevzemal od nabiralcev gobe...

Okoliško prebivalstvo se je hotelo s prihodom in odhodom čebelarjev kar najbolj okoristiti. Tako je bilo npr. treba za pomoč pri razkladanju ali nakladanju čebel plačati za eno uro dela 1000 din, večsih še več, če se je mudilo. Neki ženski, ki mi je pomagala pri razkladanju, sem rekel, da za fizično delo še nikdar ni in tudi nikdar več ne bo na uro zaslužila 1000 din. Odgovorila mi je: »Hoću, kad vi Slovenci opet dodete!« V tovarni perila v Gračacu pa kmečka dekleta, ki so prišla v tovarno, zaslužijo prvi mesec komaj 5000—7000 din.

Četudi je prevoz čebel z avtomobili 3 do 4-krat dražji od prevoza z železnico, ima vseeno svoje prednosti. Ko smo prispeli v Malovan, nas je železniško osebje sprejelo skrajno neprijazno. Spočetka sploh niso hoteli govoriti z nami, kar velja posebno za šefa postaje. Z velikim potrpljenjem in čakanjem smo potem le dobili dovoljenje za razkladanje na železniškem zemljišču. Še večje so bile težave pri vrnitvi. Šef postaje je prometnikom prepovedal sprejemati naročila za vagonne ali vagonne obračunavati in tako smo bili odvisni le od šefa postaje, ki nas je nalašč puščal dolgo čakati in iskal razne izgovore, ker smo pač bili premalo domiselni. — Občina Gračac nas je takoj terjala naj plačamo občinsko takso 100 din od panja, ker sicer ne dobimo vagona za vrnitev. Ob vrnitvi smo morali predložiti šefu postaje potrdilo o plačani taksi in pa veterinarsko potrdilo veterinarja iz Gračaca o zdravstvenem stanju čebel, ki je stalo 1000 din. Brez tega ni bilo vagona. Vsem tem nevšečnostim so se izognili tisti, ki so odpeljali čebele z avtomobili. Sicer pa se sprašujemo, kako more veterinar v Gračacu izdajati potrdila o zdravstvenem stanju naših čebel, ko jih niti od daleč ni videl! S tem so bili grobo zapostavljeni naši slovenski veterinarji, saj tam njihova potrdila sploh niso bila priznana. Prav bi bilo, če bi k temu kdo izmed merodajnih rekel kako besedo.

Naša skupina je imela čebele pri čuvajnici okrog 100 metrov zahodno od postaje. Neke noči je spalo v sobi čuvajnice sedem oseb, večinoma čebelarjev. Okno je bilo na stečaj odprto, zjutraj pa so nasproti okna manjkali trije panji nekega ljubljanskega čebelarja, čeravno so bili pribiti in z debelim kamenjem obloženi. Naslednjo noč so zmaknili točilo nekemu našemu čebelarju, ki ga je imel poleg svojega ležišča za panji. Čez nekaj dni je zmanjkal en panj čebelarju iz Šempasa, a štirje so ostali zaprti; name-raval je vzeti pet panjev, pa iz neznanega razloga ni uspel. Potem smo tisti, ki smo bili stalno pri čebelah, organizirali nočno stražo. Za take stvari so najboljše prazne konzervne doze, privezane z nitko ob panjih ali drugih predmetih, da zaropotajo, če se kdo česa dotakne. Tat se ustraši in zbeži. Tatvin ne bi dolžil domačega prebivalstva. Zdi se mi, da gredo ukradene

stvari na račun tovornih vlakov, ki imajo ponoči daljše postanke na tej postaji.

Ob prvem točenju smo bili v zadregi, kam z medom. Postaja Malovan namreč ni odpremna postaja za blago, pa je šef postaje izjavil, da bi prevzel edino stokilogramske kante in samo za brzovoz. Potem pa sta Medex in Agromel pripeljala sode in sta povsod pri čebelarjih odkupovala in s svojimi avtomobili odvažala med. Odkupna cena 440 din za kilogram ni bila niti tako nizka spričo tega, da čebelar ni imel nobenih skrbi več s transportom in prodajo medu. Denar je prejel vsakdo kar na mestu na roko.

Ob cesti Zagreb—Split, kakih 100 m severno od postaje Malovan, stoji »gostilna zidana«, ki je bilo zbirališče čebelarjev in vseh nas, ki smo bili stalno pri čebelah. Naj vam to gostilno nekoliko opišem. Zgradba iz kamena, krita z opeko. Edini gostilniški lokal je soba 4×4 m, tla cementna, v dveh kotih po ena razmajana miza, za steno klopi, naslanjačev ali drugih stolov nič, za rezervo v kuhinji dva »štokrlac«. V tretjem kotu mala točilna miza, v četrtem pa loputnica v tleh, ki je zapirala vhod v klet. Okno samo eno, luč petrolejka, električna bo zasvetila v Malovanu šele prihodnje leto. O kakšnih sanitarijah ni da bi govoril. V tej gostilni si dobil slabo črno vino in pa žganje, le od časa do časa pivo in cigarete. Jestvin nič, pač pa tu in tam na ražnju pečena ovca, kilogram 1000 din. O mraku je vsak večer krava gledala skozi okno v gostilno, dokler ni prišla gostilničarka z golido in jo pred gostilniškim pragom pomolzla. Pa pravi eden naših: »Moja ob molži še v hlevu in polnih jasliah ne stoji tako mirno kakor ta tukaj pred pragom.«

Rad sem poslušal pogovore čebelarjev, ki so se tu zbirali in tudi sam sem napeljal besedo na temo, ki me je zanimala. Pri tem sem ugotovil, da ene stvari naša generacija ne bo rešila; to je napajanje ali nenapajanje čebel med prevozom na velike daljave. Slišati je bilo najbolj nasprotujoča si mnenja in navodila. Neki čebelar, ki vozi v Vojvodino in Bačko, trdi, da nikdar ne daje čebelam vode in da vedno boljše vozi in ima v panjih manj mrtvic kakor pa tisti, ki nalivajo vodo v pitalnike ali satje. Enega sem videl, kako je pred odvozom z loncem vlival skozi okence vodo v panje. Kolikor čebelarjev, toliko mnenj, ki so pa precej edina v tem, da voda v panjih povzroča paro in vročino! Najbolj originalno navodilo nekega uglednega čebelarja s približno sto panji je pa naslednje: zjutraj pred prevozom razbijaj s kladivom po panjih, odpri vrata panja na stežaj in jih tako pusti ves dan. Zvečer, kaki dve uri pred nakladanjem, pa vbrižgni z brizgalko vsakemu panju v medišče in plodišče kaka 2 decilitra vode, pa bodo čebele vso pot mirno ždele v gruči.

Še in še bi vam opisoval razmere v Liki, kako so se v dveh primerih vse pašne čebele preselile iz vzhodnega na zahodni konec skladnice ne glede na lastništvo panjev, kako so čebele oklale konja, da je poginil in ga je moral menda čebelar plačati, kako je z medenim satjem naložen avto obstal ravno pred skladnico čebel in čez čas odpeljal čebele, da so ostali panji skoraj prazni, kako se je prevrnil avto naložen s panji in še več, pa se bojim, da bi mi urednik ne bo hotel odmeriti toliko prostora. Zato končam in kličem: »Na svidenje prihodnje leto v Liki — če bo medilo — ampak prej in bolje pripravljene kot letos!«

Preskus z moko. Če je na istem stojišču večje število panjev, čebelar neredko ne more ugotoviti, kateri je rojil, saj ob roju večkrat niti prisoten ni. Navadno ga opazi šele, ko že visi na veji. Važno pa je za čebelarja, da ve, kateri je rojil, da pravilno oskrbi roj in izrojenca. Zato je dobro, če naredi preskus z moko. Vzame v roko, škatlico ali čašo nekaj rojevih čebel ter jih temeljito potrese z moko. Nato jih vrže v zrak ali na tla. Čebele ne zletijo nazaj k roju, ampak nekaj časa krožijo okoli panjev in končno sedejo na izrojenčovo brado, kjer se nekaj časa prašijo okoli žrela in naposled zlezejo v panj. Čebelar mora samo dobro opazovati žrela, pa mu ne bo težko ugotoviti, kateri panj je rojil.

S. R.

Pojavov odpornosti pri pršici se boji dr. Dreher, če v borbi proti njej postopamo malomarno. V časopisu »Rheinische Bienenzeitung« piše: »S polovičarskimi ukrepi pri dimljenju obolelih družin povzročimo nevarnost, da ustvarimo rodove pršic, ki se ne dajo več zamoriti z danes poznanimi akaricidi. Proti temu parazitu se moramo torej boriti pravilno ali pa se sploh ne borimo. Polovičarstvo položaj le poslabša. Pri odpornih rodovih pršic ni nobene možnosti, da bi se zatekli k kakemu drugemu učinkovitemu sredstvu, kakor je v drugih vrstah živalske medicine mogoče pri večjem številu razpoložljivih sredstev.«

S. R.

Pomen peloda v čebelarstvu. Za vzrejo ene čebele je potrebnih 3,21 mg dušika, ki ga najde čebela v svoji prehrani samo v pelodu. Vsečina dušika pa je v grudicah peloda različnih vrst zelo različna; povprečno ga je 3,1 %. Za vzrejo ene čebele je torej potrebnih 100 mg peloda (= $\frac{1}{10}$ g).

Z 1 kg peloda se torej da vzrediti okoli 10.000 čebel. Ker vzredi močna družina na leto približno 200.000 čebel, potrebuje za lastno porabo v vsem letu 20 do 30 kg peloda. Razen tega lahko pridobimo z osmukačem prav tolikšno količino.

Za vzrejo ene čebele je potrebnih 10 pelodnih tvorov ene čebele nabiralke. Da krijejo lastno potrebo, morajo torej posamezne družine v letu prinesiti najmanj dva milijona tvorov.

Da naberejo čebele samo en tvor peloda, morajo obiskati 346 cvetov črne detelje ali 84 breskovich. Če vzamemo 190 cvetov kot srednje število za tvor peloda, mora vsaka družina vsako leto obiskati 380 milijonov cvetov, samo da nabere potrebni cvetni prah. Te številke dokazujejo, kako ogromno delo izvršuje čebela, ko oprahuje cvetove.

Po »Der österr. Imker« S. R.

Čebele povečujejo pridelek semena sladkorne pese. Spoznavamo vedno nova dejstva, ki nam nazorno kažejo, kako zelo je pridelek plodov in semen mnogoterih koristnih rastlin odvisen od tega, kako ga obiskujejo čebele. Tako je npr. ukrajinski akademik Mikikuko dresiral čebele, da so vneto obletavale sladkorno peso in s tem povzročil za 14,3 % večji donos semena kakor na kontrolnih poljih.

S. R.

Vprašanje, ali se da preprečiti rojenje, če prisilimo čebele, da grade, je po »Bee World« poskušal rešiti neki mehiki velečebelar. Ko so v gnezdu bili tri do štiri sati zalege, je pri 100 družinah s 16 izdelanimi sati njih 5 nadomestil s satnicami, pri 100 drugih tega ni storil. Izmed 100 družin, ki so morale marljivo graditi, da so napravile prostor za zalego, se je samo ene lotilo rojilno razpoloženje, pri drugih 100 družinah pa 25.

S. R.

Z matičjim pobudilom ali matičjo substanco se bavi »British Bee Journal« in postavlja pri tem dve vprašanji, ki že stoletja zanimata čebelarje: 1. Kako to, da čebele vzrejuje mlade matice, ko delujejo še stare? Odgovor: Najbrž zato, ker količina matičje substance več ne zadostuje. Pogosto se dogaja, če je panj prenaseljen. Čebele toliko butajo ob matico, da ne more več telesa čistiti in

ne more več matičje substance porazdeliti po vsej površini telesa, da bi jo čebele iz njenega spremstva mogle lizati. Okvara prvega para matičjih nog ima enake posledice. S poskusi je dokazano naslednje: Če kaka čebelja družina namerava s tihim preleganjem svojo matico nadomestiti, se ta proces prekine in čebele matičnike podro, kakor hitro ji porazdelimo dodatek matičje substance. — Zakaj rojijo čebele, če je panj prenaseljen? Odgovor: Brezdvomno zato, ker si mora preveč čebel deliti količino matičje substance ali ker matica proizvaja premalo substance iz zgoraj navedenih vzrokov. Rojive matice so preiskali ter ugotovili, da so imele manj matičje substance v svojih žlezah kakor nerojive. Ne poznamo še kemičnega sestava matičje substance in tudi še ne vemo, zakaj čebelja družina v določenih okoliščinah nadomesti svojo matico, medtem ko v drugih okoliščinah ž njo izroji. Je pa jasno, da igra matica v socialnem življenju čebelarje važno vlogo. Ne glede na te vrzeli je gotovo, da matičja substanca preprečuje razvoj jajčnikov pri čebelah in da nadzira nastavljanje rojevih matičnikov in matičnikov za preleganje.

S. R.

Nerazložljive izgube sprašenih matic. Žal se prezgodaj postaramo in prepozno zmordimo. »Večkrat«, pripoveduje neki čebelar »sem se zavzemal za to, da je treba majhne družine, posebno prašilčke, ojačiti z zaleženimi sati, pa brez čebel, kakor hitro začno njihove matice zalegati. Kakšni nevarnosti pa izpostavljam s tem življenje matic v prašilčkih, se zavedam šele sedaj; marsikatera izguba sprašene matice mi je šele sedaj jasna.

Vzrok je v tujem vonju dodanega sata. Kako hitro ga dodamo majhni družini, nastane v njej zaradi tega vonja nemir, ko da so vdrle roparice. V tem nemiru umorijo čebele neredko lastno matico, kajti sat z zalego, ki naj prašilček ojači, je vstavljen ob gnezdo, v katerem je matica. Če je ta sedaj slučajno tudi še na strani svojega lastnega sata, ki je obrnjen proti dodanemu satu, je nevarnost še večja. Po enem dnevu se tudi vonj in nemir pač že porazgubita. Zato bom v bodoče, da se izognem nepotrebnim izgubam, zaprl matice v matičnice, zadelane s sladkornim testom«.

Po »Die Bienenzucht« S. R.

Odlično krmilno testo dobimo po poročilu v »Bienenvatru« iz 1 dela posnetega mleka v prahu, 10 delov sladkorja v prahu in 4 do 6 delov tekočega medu. Sladkor in mleko je treba fino presejati in najprej suha zmešati, šele potem dodati med. Testo mora biti trdno kakor testo za kruh. Obnesel se je tudi naslednji recept: 2 kg sladkorja v prahu, ½ kg posnetega mleka v prahu in 1,25 kg medu se tudi zamesi v testo.

S. R.

Antibiotiki v medu utegnejo biti za človeški organizem silno nevarni, ako je sladkorna raztopina z njimi prišla v med. Zato moramo dobro paziti, da porabijo čebele sladkorno raztopino z antibiotiki v plodišču in je nikakor ne smejo prenesti v medišče. Antibiotike moramo krmiti v manjših količinah sladkorne raztopine, tako da jih čebele porabijo zase in za zalego v plodišču. Se eno leto po krmiljenju so našli škodljive in nevarne ostanke antibiotikov v medu.

Ur

Letošnja paša v Liki. Po dvanajstih letih je letos žepek v Liki spet zamedil. Medenje sicer ni bilo tako izdatno kot leta 1951, vendar so čebelarji, ki so prišli v začetku avgusta, lahko dvakrat točili in dobili še zimsko zalogo. Letos medenja v Liki pravzaprav ni nihče pričakoval. Prepričani smo bili, da je tudi tam suša in da tudi letos z njim ne bo nič. Toda žepek je letošnjega julija večkrat namočilo, tako da je bil zares lep. Prve vesti o medenju so prišle k nam že koncem julija. Čebelarji pa smo bili nevarni Tomaži in se nismo mogli navdušiti za tako dolgo in tvegano pot. Že večkrat so se v preteklih letih čebelarji prazni vračali z žepkove paše. Zato so bili le redki tisti čebelarji, ki so ujeli prvo najizdatnejše medenje. Ko so se raznesle vesti o prvem točenju, so navalili slovenski čebelarji na Liko in zasedli vsa mogoča pasišča ob železnici. V Malovanu je bilo okrog 5000 panjev. Žepek pa je kljub temu dobro medil. Tudi resa je letos dobro medila, na žalost pa se njen med tudi tokrat ni dal iztočiti. Materina dušica je letos tudi medila in končno se je oglasila tudi ajda, ki je po dolgih letih spet enkrat zamedila in dala ponekod poleg zimske zaloge še nekaj kilogramov za čebelarjev lonec. Pred leti je naš list že pisal,

da morajo biti neki skupni vzroki za to, da ajda, resa, materina dušica in žepek že tako dolgo ne medijo. Letos so vsi od kraja spet medili. Upajmo, da bo tako tudi prihodnje leto.

Ur

Z nosemo okužene matice. Matica se hrani večinoma z mlečkom, deloma tudi z medom. Zato je bolj obvarovana pred okužbo kakor čebele delavke. Če je pa bolezen družino močneje napadla, se lahko okuži tudi matica. Podleže boleznim, kakor je pač okužba hujša, po enem do treh tednov. Čebelar jo potem najde, predvsem spomladi, večinoma mrtvo na bradi ali na zemlji pred njo.

Ker se matica trebi le v panju in čebele njene iztrebke strastno ližejo, so nosečave matice najhujši izvor infekcije. Sicer se matica navadno okuži šele, ko je družina že močno napadena. Bolna matica večinoma pospeši propad družine.

Se nevarnejša je matica, ki jo čebelar dobi od vzrejevalca že okuženo in jo doda svoji družini. Matica izgine v prvih tednih po dodajanju. S svojim trebežem, ki je prepoln trosov, je potem v svoji družini že povzročila močno okužbo, ki se potem lahko razleze po vsem čebelnjaku.

Po dr. Dreherju v »Die Biene« 1961

S. R.

Kopičenje čebel. Veliki čebelnjaki so posebno sprejemljivi za nosemo in lahko v najkrajšem času propadejo. Veliko kopičenje čebel izredno pospešuje prenašanje bolezni iz panja v panj. Če izbruhne v kakem panju kužna nosečavost, se navadno pojavi kaj kmalu tudi pri sosednjih panjih zvišana infekcija, ki jo brez dvoma povzročajo zaletetele čebele. Neprimerno večja je verjetnost, da so v strnjanih čebelarstvih močno okuženi posamezni panji in da je zaletelost bolj množična kakor v majhnih čebelnjakih.

Podobne so razmere, če je na majhnem prostoru nakopičenih več — tudi majhnih stojišč. To neredko velja za vsa predmestja večjih in srednjevelikih mest. Poleg drugih vzrokov igra tu brez dvoma važno vlogo kopičenje čebel, ki učinkuje še posebno škodljivo, če na katerem stojišču propadejo zaradi nosečave panji in jih potem čebele iz sosednjih stojišč izropajo. Tako zanesejo v svoje panje toliko kužnin, da same pro-

padejo. Napredujoča motorizacija zelo pospešuje enakomerno razdelitev stojišč. Več kakor 30—40 panjev naj bi ne stalo na enem mestu na srednjedobrih pasiščih.

Po dr. Dreherju v »Die Biene« 1961

S. R.

Čebele so tudi razbojnice. Čebele, ki sprejemajo nektar od pašnih, se pri različni paši udejstvujejo tudi kot razbojnice izven panjev. Neki čebelar je opazoval nekega dne, ko je bila dobra paša, pri 12 družinah kakih 50 razbojnic, ki so se klatile po čebelnjakovi steni. Težko prihajajoče, utrujene pašne čebele so sedle na pročelje čebelnjaka, da bi se na njem nekoliko oddahnile. Razbojnice so se zagnale proti njim, nasilno moledovale za nektar in ga v večini primerov tudi dobile.

Po »Imkerfreundu« 1962 S. R.

Les satnikov je v trgovini res slab. Komaj leto, dve in že je zanič. Kaj je temu vzrok? Imam cele kupe satnikov, ki jih ne morem več uporabiti. Ali se uporabljajo za satnike najslabši les? Imam jih iz macesna, stari so že 35 do 38 let pa so še vedno dobri. Res so takšni satniki nekoliko težji in tudi temnejši, posebno če so iz pravega rdečega macesna. Pa čebelam kar prijajo. Nisem še ugotovil kakšnih kvarnih posledic. Tudi iz lipovine mi zelo dobro rabijo. Ne vem, zakaj izdelujejo pokončne letvice iz 6—7 mm debelega lesa. Pri žičenju po dolgem se preveč usločijo in žica jih zaradi slabe kvalitete pri napenjanju enostavno prereže.

Evgen Brvar

Čebele prinašajo srečo. Poročne šege glede na panje srečujemo pri mnogih narodih. Znan je običaj v Vestfaliji, da se je mladoporočeni čebelar podal s svojo izvoljenko k panju, ker bi sicer v zakonu ne bilo sreče. Po isti domnevi, da čebele prinašajo srečo, so pokrivali in še danes pokrivajo marsikje v Veliki Britaniji ob poroki kakega čebelarja njegove panje z rdečo rjuho. To naj simbolično pove, da so na gostijo tudi čebele povabljene. Če bi tega ne storili, bi se prav lahko zgodilo, da bi žival za vedno zapustila svoj dom.

S. R.

POROČILO O XII. REDNEM LETNEM OBČNEM ZBORU ZČD

Nadzorni odbor je imel tri seje in je med letom štirikrat pregledal finančno poslovanje s tem, da je pregledal vse račune in njihove pravilne vknjižbe v poslovne knjige. Finančno poslovanje je bilo vedno točno in ažurno, zakar gre pohvala tov. računovodji Wallasu.

Posebno pohvalo pa zasluži za nesebično in nadvse požrtvovalno delo predsednik tov. Ivo Majcen. Istočasno izreka nadzorni odbor vse priznanje obema tajnikoma za redno in točno poslovanje. Sedanji tajnik tov. Franc Cvetko je s svojim agilnim delom na terenu oživel in obnovil nekatera popolnoma nedelavna društva.

Glasiło ZČD Slovenski čebelar izhaja odslej redno v začetku vsakega meseca in so čebelarji s tem zadovoljni. Želimo, da tov. urednik Vlado Rojcek tudi v bodoče obdrži pri izhajanju lista ta hvalevredni red.

Upoštevajoč gornje poročilo, predlaga nadzorni odbor današnjemu občnemu zboru, da podeli upravnemu kot nadzornemu odboru razrešnico.

POROČILO

o opazovalnicah ZČDS v letu 1965 je podal tov. prof. Cimerman

Preteklo leto je imela ZČDS trinajst starih opazovalnic: Breg-Tržič, Družgoše-Sk. Loko, Zerovnico-Postojno, Rogatec, Lovrenc na Poh., Selnico ob Dravi, Lovrenc na Drav. polju, Cezanjevce-Ljutomer, Bučkovce-Videm ob Ščavnici, Prosenjakovce-M. Soboto, Podtabor-Struge, Svibnik-Crнемelj in Puščno-Bistro. Na novo so začele delovati še M. Polana-Lendava, Iška vas in Škofije pri Koprnu. Opazovalec iz Bučkovcev je zaradi bolezni prenehal opazovati, popolnoma pa je odpovedala opazovalnica Podtabor-Struge. Ostali opazovalci so redno pošiljali mesečna poročila. Če je kako poročilo izostalo, je bil vmes opravičljiv razlog, največkrat je bila temu kriva slaba in prepozna dostava. Opazovalcem se za njihov trud lepo zahvaljujemo,

društva pa prosimo, da jim izplačajo zasluženi honorar.

Poročila so končana.

Tov. Šlander prečita došli dopis tovariša ing. Janeza Perovška, sekretarja za kmetijstvo in gozdarstvo, ki se zahvaljuje za povabilo na občni zbor ter se oprošča, da se ga ne more udeležiti, ker mora službeno odpotovati v Novi Sad. Tudi Društvo pčelara Srbije želi občnemu zboru čim več uspeha zlasti pri medsebojnem sodelovanju.

Razprava o poročilih

Tov. Močnik iz Maribora ugotavlja, da je organizacija čebelarstva v celi državi dokaj žalostna. Razen Slovenskega čebelarja ter v Novem Sadu čebelarskega lista »Pčela«, ni udejstvovanja. Zato bi bilo prav, da se v interesu celotnega čebelarstva v Jugoslaviji odzovemo dopisom srbskih čebelarjev. Znano nam je, da je bila v Srbiji dobra čebelarska organizacija, dokler je dobivala od države podpore. Ko pa je podpora prenehala, je prenehalo tudi delo. Naša dolžnost je, da se odzovemo pozivu in skušamo delovati v interesu celotne čebelarske organizacije.

Iz poročil je razvidno, da je tudi v Sloveniji le polovica čebelarjev organiziranih. Pridobiti je treba vse neorganizirane čebelarje, da se vključijo v našo čebelarsko organizacijo. V kolikor posameznikom gnotne razmere tega ne dopuščajo, naj bi bili organizirani vsaj pri svojih družinah.

Tov. Grzina iz Krškega polja želi, da bi bil tečaj za mikroskopiranje. Doslej je bil tak tečaj le v Novi Gorici in v Radovljici. V kolikor ne bi bilo mogoče organizirati skupnega tečaja v Ljubljani, bi ga organiziralo čebelarsko društvo v Celju, ki bi se ga udeležili tudi čebelarji iz Krškega. Glede članarine pa je želja nas vseh, da bi bila poravnana najkasneje do konca leta.

Tov. Kantušar iz Celja meni, da bi moral Slovenski čebelar prinašati tudi članke iz svetovne literature. Prosi tudi tov. Resmana za pojasnilo o prepariranju raznih žuželk in drugih predmetov,

kar bi prišlo prav pri šolskem pouku in družinskih čebelnjakih. Priporoča tudi, naj bi bili tudi neorganizirani čebelarji evidentirani, ker bodo ostali v nasprotnem primeru ob strani. Obenem se zahvaljuje tov. Senegačniku za praktične članke v Slovenskem čebelarju.

Zastopnik Medeksa **tov. Gregore** pozdravlja občni zbor, ki mu želi v imenu podjetja mnogo uspeha. Zvezi pa uspešno delovanje. Poroča tudi, da se Medeks trudi, da bi na zunanjem trgu dosegli v ceni za med čim boljše uspehe, kar bo pri prodaji medu le v korist.

Tov. Lampe iz Kranja omenja, naj bi se občni zbor pri društvi vršil po določenih pravilnikih in ne po delegatskem sistemu, ker ima svoje pomanjkljivosti. **Tov. Slander** pa je mnenja, naj se samo na občnih zborih družin sestanejo vsi člani, pri čebelarskih društvi pa naj ostane delegatski sistem.

Tov. Verbič pojasni kot blagajnik, da so dolгови in upniki konsolidirani. Dolžniki plačujejo tudi obresti. Odprta je samo zadeva Namar, ki je sedaj pri Vrhovnem sodišču v Beogradu.

Tov. Resnik iz Maribora: Za zdravstveno stanje čebel je pršica najbolj nevarna. O tej je naše glasilo premalo pisalo in obveščalo čebelarje. Potreben bi bil pravilnik o dodeljevanju pasišč. V letošnji 3. številki beremo, da je Postojna v tem pogledu nekaj pripravila, kar bi bilo dobro, da tudi druga društva posnemajo. Sklep današnjega občnega zbora naj bi bil, da bi sprejeli ukrep o zatiranju čebeljih bolezní in pravilnik o pasiščih.

Tov. Ačko iz Ptujja se zanima za čebelarski zakon, za ponovno prevažanje čebel po železnici po stari prevozni tarifi, za cenejšo nabavo čistega sladkorja za krmljenje čebel. Zahvaljuje se tovarišu Senegačniku in Rojcu za lepo predavanje na tečaju za čebelarske preglednike. Poroča, da je društvo v dobri povezavi z veterinarsko službo in je lani prejelo od občine Ptuj dotacijo v znesku 20.000 din.

Tov. Benedičič pojasni, da je bila v drugi dekadi aprila skupna seja z zastopniki Agromela, kjer so govorili o čebelarskem zakonu. Upamo, da bo posredovanje tega zakona uspešno. Zeleli pa bi, da bi bil zvezni zakon bolj okviren, tako da bi republiški ustrezal našim razmeram. Sele na to bi izdali razne pravilnike o pasiščih.

Tov. dir. Tratnik iz Agromela se zahvaljuje za povabilo na občni zbor in ugotavlja zelo plodno delo, ki ga je opravila Zveza v naši republici z izobraževanjem in zaščito čebel pred boleznijo. Tudi mi smo si zadali nalogo, da dvignemo čebelarsko proizvodnjo v Jugoslaviji in stopili smo v stik z Zvezo in z vsemi faktorji, ki imajo enak namen in željo, da to dosežejo. Imeli smo doslej dobre uspehe in zaželene rezultate. Možnost sodelovanja obstoji, prihajamo k vam kot kolegi in ne kot ustanova, ki nima zveze s čebelarsko proizvodnjo. Zeleli bi, da izide čim prej čebelarski zakon, ki bo ustrezal vsem čebelarjem v Jugoslaviji in ki bo v veliko korist našemu gospodarstvu. Čebelarska društva so se povezala z veterinarsko službo, raznimi posestvi in kmetijskimi organizacijami, ki so uvidele, da je čebelarstvo važen faktor v razvoju celotnega gospodarstva. Imamo zveze s celotnim jugoslovanskim čebelarstvom, tudi v Srbiji. Povezani smo s Subotico, ki izdaja svoj list v srbskem in madžarskem jeziku. Čebelarstvo mora biti tudi rentabilno, možnosti za to so velike. Slabo situiranim čebelarjem je treba preskrbeti čebelarske potrebščine na kredit, ki bi ga obračunali s čebeljimi produkti. Po lastni ceni brez zaslužkov nudimo čebelarjem veterinarsko strokovno službo in material, če sklenejo z nami kooperacijo za čebelje proizvode. Organizirali bomo razna pasišča izven Slovenije in uredili dobro opazovalno službo. Nudili bomo kar največ, da se ta proizvodnja dvigne v korist splošnega gospodarstva. Na terenu apeliramo in vabimo k sodelovanju v strokovnem in gospodarskem pogledu vse jugoslovanske čebelarje. Imamo za to kader in sredstva ter želimo, da bi enotno nastopali po vsej Jugoslaviji. Postavili so pred nas zahtevo, da se registriramo za izvoz in da se uveljavimo na domačem in tujem tržišču. Tuji kupci se veliko bolj zanimajo za proizvajalne organizacije in njihove proizvode, kot da bi kupovali po raznih manjših hišah. Pravilno nastopanje na tržišču in skupen plasma na tem področju ter ponudba v nakup kvalitetnih proizvodov, onemogočajo tujim kupcem igro z nami. V tem letu je treba nujno izvesti nekaj osnovnih nalog, da bi v prihodnjem letu dosegli še večje uspehe. Vabimo k sodelovanju, prihajajte k nam s predlogi.

Tov. Slander iz Celja se je govorniku zahvalil za njegove besede z željo, da bi sledila dobrim besedam tudi dobra dejanja.

Tov. Bratkovič iz Maribora se pritožuje glede brezvestnega uničevanja vrbovega drevja zaradi spomladanskih mačic. Te mačice vsako leto spomladi v velikih množinah prodajajo na živilskem trgu v Ljubljani in Mariboru ter tudi po raznih lokalih. Predlog je, da bi poslali primerno pismeno obrazložitev na Sekretariat za šolstvo v Ljubljani s prošnjo, naj obvestijo vse šole, da je rezanje in lomljenje vrbovih mačic prepovedano. **Tov. Slander** priporoča Zvezi, naj izvede primerne ukrepe, da se vrbove mačice zaščitijo.

Tov. Cimerman pozdravi občni zbor kot zastopnik Zavoda za čebelarstvo in priporoča v smislu programa Agromela tesno sodelovanje vsega čebelarstva, da bi bila proizvodnja na tem področju čim večja.

Letni obračun je občni zbor soglasno potrdil.

Predlog o razrešnici je podal v imenu nadzornega odbora **tov. Vlado Martelanc**. Bil je z odobravanjem soglasno sprejet in odobren.

Volitve upravnega in nadzornega odbora:

V imenu kandidacijske komisije poda **tov. Resman** za novi upravni in nadzorni odbor takle predlog:

Za upravni odbor: 1. Avšič Maks, 2. Babnik Lojze, 3. Benedičič Valentin, 4. Barič Ivan, 5. Cvetko Franc, 6. Omahen Ignac, 7. Martelanc Vlado, 8. Rojcek Vlado, 9. Mihelič Stane, 10. Senegačnik Edi, 11. Urbanija Anton in 12. Verbič Anton, vsi iz Ljubljane.

Za širši upravni odbor pa:

Dr. Bratina Radovan iz Postojne, **Brecelj Pavel** iz Ajdovščine, **Belec Janko** iz Ljutomera, **Benko Alojz** iz Murske Sobotice, **Cešnovar Franc** iz Gorice, **Galob Rudi** iz Mežice, **Gradišar Franc** iz Ribnice, **Gregorc Maks** iz Ljubljane, **Kink Martin** iz Radeč, **Kovič Adolf** iz Novega mesta, **Lampe Jože** iz Kranja, **Marolt Janko** iz Stične, **Močnik Peter** iz Maribora, **Resman Franc** iz Radovljice, **Slander Jože** iz Celja, **Zunko Ivan** iz Litije, **Martelanc Mario** iz Kopra in **Mikulič Oton** iz Videm-Krškega.

Za nadzorni odbor:

Raič Slavko, **Potokar Stane** in **Majcen Ivo**, vsi iz Ljubljane.

Po predhodni odločitvi občnega zbora, da se izvedejo volitve javno, so delegati z dviganjem rok soglasno izvolili predlagane kandidate za upravni, širši in nadzorni odbor.

Sprejem delovnega načrta za leto 1965 pada **tov. Slander**. Program je takle:

1. Poživiti je treba čebelarstvo,
2. Izdati čebelarski zakon,
3. Posvetiti vso skrb zatiranju čebeljih boleznim,
4. Napraviti načrten program dela za preprečevanje trgiranja cvetja in vrbovih mačic, za sajenje medovitih rastlin in za stik s kmetijskimi organi ter olupševalnimi društvi.

Proračun za leto 1965 je zbor soglasno odobril.

Predlogi in pritožbe društev.

Tov. Benko iz Murske Sobotice izraža v svojem govoru željo, da bi prišlo med čebelarskimi društvi in Agromelom do soglasja pri določitvi pasišč, ker bi v nasprotnem primeru lahko prišlo do tega, da bi ostali veliki kompleksni pasišč prazni, nekje druge pa bi bilo vse namешčeno na enem prostoru.

Na območju terena Murske Sobotice je v letošnji zimi propadlo 5800 čebeljih družin in to največ pri neorganiziranih čebelarjih. Vse to bo imelo posledice pri opravevanju sadnega drevja in drugih kulturnih rastlin. Do sedaj je moral vedno čebelar plačevati za stojšča in pašarino, če je pripeljal čebele kam na pašo. Nikoli pa ni pri nas sadjar nagradil čebelarja, ker so mu njegove čebele oprabile sadno drevje.

Tov. Novak iz Radgone: Oljne repice več ne sejejo, ker ima prenizko prodajno ceno. Drugo je vprašanje malih gozdov. Ti se prekomerno krčijo, kar vpliva glede paše na čebelarstvo. Tudi to naj bo v delovnem načrtu, da preko Zveze v republiškem merilu zagovarjamo načrtno sečnjo.

Tov. Resnik iz Maribora se pritožuje o težavah, ki jih imajo zaradi občutno povečane odškodnine za uporabo šolske sobe za sestanke ali predavanja. **Tovariš Slander** je mnenja, da v tem primeru Zveza ne bi mogla intervenirati, ker je to odvisno od ljudi s terena. Tem ljudem je treba primerno prikazati, kakšno delo v korist skupnosti opravlja čebelarstvo,

kar bi gotovo toliko vplivalo, da bi bili stroški za uporabo sobe minimalni.

Pravilnik o podeljevanju odlikovanj: Tov. Benedičič poroča, da je bil pravilnik o odlikovanju zaslužnih čebelarjev sprejet na občnem zboru v Novi Gorici leta 1961 s predlogom, naj se razširi toliko, da bi bila možnost odlikovanja tudi za organizacije. Po novem naj bi se odlikovanje imenovalo Janševo odlikovanje I. in II. stopnje. Odlikovanja podeljuje Zveza. Red II. stopnje (srebrno odlikovanje) lahko podeljujejo tudi društva. Vsa odlikovanja se podeljujejo le po pravilniku. S predlogom tov. Benedičiča, da razširi Zveza do prihodnjega občnega zbora pravilnik o odlikovanju z bronastim znakom, se delegati soglasno strinjajo.

Tov. Rojec prečita življenjepis obeh članov tov. Slandra iz Celja in Galoba iz Mežice, ki sta bila na zadnji plenarni seji predlagana za današnje odlikovanje. Tov. Majcen dopolni predlog v toliko, da bi razen omenjenih odlikovali tudi Čebelarsko društvo Celje, ki vzorno deluje in je lahko vsem za zgled. Predlog za vsa tri odlikovanja je bil soglasno sprejet.

Predsedstvo se zahvali tov. dr. Sedmaku kot zastopniku veterinarske službe za njegovo naklonjenost do čebelarske organizacije v Celju in mu v znak priznanja podeli obe knjigi Sodobnega čebelarstva.

Tov. Grmek iz Maribora predlaga, da bi upravni odbor Zveze izposloval pri železniški upravi v Beogradu, da bi tudi čebelarji imeli popust na prevozu z železnico, kadar potujejo v večjih skupinah.

Tov. Verbič poroča občnemu zboru, da Zveza komaj krije stroške za izdajo Slovenskega čebelarja in predlaga, da bi naprosili merodajne ljudi za kako dotacijo. Tudi Čebelarska društva in družine bi morale nekaj prispevati, da ne bi bilo treba zvišati naročnine.

Tov. Struna iz Maribora omenja, naj bi vsako društvo plačalo Zvezi 5000 din kot članarino za vsako čebelarsko družino. Drugi so pa mnenja, da bi se naj izvršilo to po posameznem članu.

Tov. Raič apelira na vse delegate, naj vedno vse pole za statistiko točno in vestno izpolnijo, da bo delo olajšano.

Ker se nihče več ni oglasil k besedi, je zaključil tov. Slander ob 14. uri občni zbor.

Dne 9. junija 1965 je priredilo Čebelarsko društvo ljubljana enodnevni izlet v Belo krajino. Dva avtobusa sta popeljala 67 udeležencev izleta po lepi avtomobilski cesti skozi Novo mesto preko Gorjancev do Črnomlja, kamor smo prišli točno ob pol devetih. Tamkaj nas je čakalo pravo presenečenje, kajti črnomaljski čebelarji so nam priredili zelo lep sprejem. V znak dobrodošlice je dobil vsak udeleženec izleta šopek cvetja. Solska mladina pa nam je zapela nekaj lepih pesmic v pozdrav, medtem ko so zopet drugi, oblečeni v svoje lepe narodne noše, zaplesali belokranjsko kolo. Sprejem je bil tako pristrčno lep, da se je marsikatero oko od ginjenosti orosilo. S tem so namreč naši Belokranjci dokazali, da je gostoljubje, nekdanj značilna lastnost starih Slovanov, pri njih še vedno v navadi. Po končanem uradnem sprejemu v Črnomlju smo se odpeljali v 20 kilometrov oddaljeno Vinico. Tamkaj je namreč tovariš Martelanc, dober znanec belokrajinskih čebelarjev, v nabito polni dvorani, predvajal in razlagal film o življenju čebel, ki so jo zasedli sami domačini. Črnomaljsko čebelarsko društvo je izkoristilo to priložnost in odlikovalo svojega zaslužnega čebelarskega delavca tovariša Kravosa. Po predvajanju filmov smo obiskali rojstno hišo našega velikega pesnika Otona Župančiča, moža, ki nam ga je dala Belokrajina in ki nam je v svojih pesmih odkril lepoto belokrajinske duše in bogastvo njihove žive besede.

Kakor je pač navada, smo po končanih formalnostih malo posedeli v živahnem razgovoru ob dolenjskem cvičku in pečenem jagnjetu. Ta dan so imeli namreč na Vinici otvoritev viniškega campinga ob Kolpi. Prostor sam je zelo posrečeno izbran in bo nudil še tako razvajanemu izletniku možnost, da preživi nekaj dni dopusta v lepi naravi. Žal, da je čas hitro mineval in kar prezgodaj smo morali zapustiti naše prijatelje in se odpraviti proti domu. Naša dolžnost je, da se tov. Kramariču, tajniku čebelarskega društva Črnomelj, najlepše zahvalimo za vso skrb, da bi bil naš izlet čim prijetnejši in zanimivejši. Zares lepo je bilo.

Bine

DOBRODEL JOZE

Zahrbtna bolezen, ki je nad pol leta mučila tov. Dobrodela Jožeta je iztrgala iz naših vrst enega najboljših čebelarjev. Po hudem trpljenju je umrl 1. aprila letos. Pokojni se je rodil 24. marca 1909 v kmetijski hiši nad prevaljsko postajo. Že kot mladenič

je odšel v službo k železnici. S skromnim zaslužkom si je nabavil prve panje čebel. Gojil jih je z veliko ljubeznijo in je svoje čebele tudi prevažal.

Kadar smo ob slabih letinah čebelarji obupavali, nam je znal vedno vlivati novega poguma na boljše čase.

Bil je vedno vreden in vesel in v njegovi navzočnosti smo vedno pozabili na vse malodušje in se s povečano vnemo posvetili našim čebelicam.

Več let je bil vztrajen blagajnik družine. Član družine pa je postal že pred tridesetimi leti. Zapustil je tri sinove, ki čebelarijo po očetovi smrti z enako ljubeznijo, kot je to delal pokojni oče. Da je bil pokojni Jože res priljubljen, je pokazal njegov pogreb, ki se ga je udeležila velika množica ljudi.

RUPRET JOZE

Po daljšem zahrbtnem bolehanju nas je za vedno zapustil naš zvesti član Jože Rupret dne 29. 4. 1965 v najlepši starosti 52 let.

Pokojni je bil skrben gospodar za ženo in šest otrok na precej obširnem posestvu v Belem pri Kozjem.

Bil je predsednik KZ in lovskega društva. Med drugo svetovno vojno mu je okupator do tal požgal domačijo. Že med vojno si je postavil novo poslopje in po osvoboditvi še precej velik čebelnjak in si nabavil precejšnje število čebeljih družin. Naš Jože jih ni dolgo pasel!

Pokojnik je bil mož na mestu, saj ni imel daleč naokrog nobenega sovražnika, kar se je pokazalo na njegovem pogrebu. Do zadnjega dihajca je še vedno upal, da bo ozdravel. Tudi neuspešna operacija v celjski bolnišnici mu ni mogla več pomagati.

Prezgodnja smrt ni potrla le njegove družine, zapustil je ženo in šest otrok, ampak je prizadejala tudi našo čebelarško družino.

VALENTIN PERKO

V Begunjah na Gorenjskem je umrl v februarju tovariš Valentin Perko, star 72 let. Pred vojno je bil trgovec, po vojni pa član Elanovega kolektiva. Čebelaril je od 1950. leta dalje. Kot upokojenec je opravljal čebele kar trem gospodarjem. Na čebelarstvo

teorijo ni veliko dal, ker je bil v prvi vrsti praktik, kakršnega bi bilo treba iskati daleč naokoli. Bil pa ni eden tistih čebelarjev, ki se zavijajo v kopreno svojih skrivnosti, ki vsakomur zapirajo svoj čebelnjak in se imajo za nekeke čebelarke modrijane. Bil mi je prostovoljni učitelj, ko sem po 30 letih zopet napolnil očetov čebelnjak s panji. Vsak čas mi je bil na uslugo, a ne samo meni, temveč tudi drugim. Na vsako prošnjo in tudi brez nje se je oglašil pri meni. Od njega sem se veliko naučil, tudi takih stvari, ki jih v čebelarstvih knjigah ni ali so le površno opisane. Praktično mi je pokazal, kako ločimo tri roje, ki so se usedli v eno gručo, ali kako ozdravimo trotovca, da ne govorim o načinih združevanja rojev in narejanja rojev.

Telega poštenjaka, člana naše čebelarške organizacije, se bomo spominjali z veliko hvaležnostjo. Nisem mu poslal venca na grob, ker iz razgovorov z njim vem, da je to odklanjal, prav gotovo pa bi bil odklonil vse tiste vence s šopi vrbovih mačic in blazinami teloha. Namesto venca naj govore te besede.

POROČILO ZA OKTOBER

Slabo vreme, ki je bilo na koncu septembra, se je nadaljevalo v prvo dekada oktobra. Veliko dežja je padlo predvsem v jugovzhodni Sloveniji. Nato je bilo jasno, suho, ponoči hladno, podnevi pa zelo toplo vreme. Tudi v zadnji mesečni tretjini ni bilo dežja, čeprav so nastopile pooblačitve. Opazovalnica Lovrenc na Pohorju je zabeležila najnižjo temperaturo -5°C (17. oktobra), Škofije pri Kopru pa večkrat temperaturo nad 20°C , v splošnem pa so bile maksimalne temperature nad 15°C precej pogoste.

Vreme po devetem oktobru je bilo čebelarjem zelo naklonjeno. Dopuščalo je, da so lahko zamudniki brez škode krmili in urejevali družine skoraj do konca mesca. Čebele so še marljivo izletavale, prinašale obnožino in si lepo uredile zimsko gnezdo. Povprečno je padla tehtnica za dober kilogram ($-107,3$ dkg).

Prosenjakovci - M. Sobota: Panji z mladimi maticami so imeli na koncu oktobra še zalego.

Škofije pri Kopru: Matice so prenehale zalegati sredi oktobra. Družine imajo malo peloda, ker je otava zgodaj odevetela. Jesenski razvoj pri nas ni bil dober.

Pušča - Bistra: Paša na »vrištini« na Hvaru in Visu je dala v prvi dekadi 1 do 1,60 kg na dan, nato pa le 20 do 40 dkg na dan. Rožmarin je bujen, a je še nerazcveten.

Kraj opazovalnice	Donos ali poraba v			Skupno pridobil ali porabil dkg	Srednja mesečna toplina $^{\circ}\text{C}$	Dnevi			Sončni sij v urah
	I.	II.	III.			izletni	deževni	s snežno odejo	
	mesečni tretjini dkg								
Breg—Trzič	- 50	- 30	- 30	- 110	+ 8,5	17	5	0	173
Dražgoše—Šk. Loka . . .	—	—	—	—	+ 7,7	—	8	0	117
Zerovnica—Postojna . . .	- 60	—	- 70	- 130	—	18	5	0	150
Rogatec	- 40	- 40	- 20	- 100	+ 9,3	29	4	0	111
Lovrenc na Pohorju	- 50	- 20	- 10	- 80	+ 9,9	18	7	0	103
Selnica ob Dravi	- 24	- 30	- 22	- 76	+ 9,3	19	7	0	101
Lovrenc na Drav. polju . . .	- 50	- 50	—	- 100	+ 7,6	22	4	0	124
Cezanjevci—Ljutomer . . .	- 60	—	- 30	- 90	+ 7,6	8	6	0	73
Bučkovci—Videm ob Ščavnici	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Prosenjakovci—M. Sobota . .	- 50	- 40	- 30	- 120	+ 9,8	23	6	0	130
M. Polana—Lendava	—	—	—	—	—	21	3	0	117
Svibnik—Crnomelj	- 50	- 30	- 25	- 105	+ 10,4	17	6	0	144
Iška vas	- 50	—	—	—	—	21	10	0	98
Škofije pri Kopru	- 56	- 21	+ 52	- 129	+ 17,2	30	16	0	234
Pušča—Bistra	- 60	- 40	- 40	- 140	+ 11,0	25	6	0	128
Povpreček	—	—	—	- 107,3	—	—	—	—	—

VSEM ČEBELARSKIM DRUŽINAM IN DRUŠTVOM

smo poslali tudi letos »Sezname članstva« v trojniku. Te naj izpolnijo društva in družine v vseh rubrikah kar najbolj natančno in razločno po navodilih v 12. številki 1962. letnika.

Zelo važno je, da vpišete v seznam, ki nam ga boste poslali do 31. decembra t. l., vse člane iz seznama za 1963. leto, ki Slovenskega čebelarja niso izrecno odpovedali ne glede na to, ali **plačajo članarino takoj** ali šele med letom. Taka praksa bi poenostavila in olajšala delo pri samih družinah in društvi, zlasti pa v upravi ter zmanjšala režijske stroške. Družine naj pošljejo nabrano članarino hkrati z dostavo drugega izvoda seznama članstva svojemu društvu ne glede na to, ali so pobrale vso članarino ali le del. Pozneje pobrano članarino pošiljajte prav tako društvu čim prej, društva pa Zvezi mesečno ali osebno ali po položnici na naš žiro-račun. Člane, ki pristopajo med letom, prijavljajte brez odlašanja z dopisnico Zvezi, da jim lahko takoj pošljemo vse številke lista.

Iz naše evidence članov-naročnikov črtamo le tiste, ki to pismeno ali ustno izrecno zahtevajo. Črtamo tudi one, ki nam vrnejo 1. številko lista. Podpornih članov družin, ki se ne naročijo na Slovenskega čebelarja, **ne vpisujte** v sezname članstva za Zvezo, ker ne bodo prejeli novih legitimacij, ki so na vidiku. Opomine za naročnino pošilja Zveza le onim dolžnikom, ki niso v seznamih, članom pri družinah ali društvi pa le tedaj, če to družina izrecno zahteva.

Pohvaliti moramo družine, ki so se pri pridobivanju novih članov v tem letu posebno izkazale. **Sežana** je zvišala število svojih članov od 5 v letu 1962 na 54 v naslednjem letu; **Tolmin** od 4 na 32; **Postojna** od 32 na 47; **Sentjur** od 45 na 56; **Zg. Sčavnica** od 20 na 33; **Mežica** od 43 na 54; **Litija** od 44 na 54 in **Črna** od 39 na 45 članov. Posebno važno je pri tem, da so poravnali članarino za vse svoje člane vnaprej že v januarju in februarju. Na tem mestu se moramo zahvaliti tudi mnogim družinam, ki so povečale število novih članov do deset, prav tako pa tudi onim, ki so obdržale staro število članov. Zelimo, da bi jih posnemale vse ostale družine.

Povedati moramo tudi nekaj nerazve- seljivega. So namreč čebelarke družine,

pri katerih ni niti eden izmed funkcionarjev (predsednik-tajnik-blagajnik) naročen na naš strokovni list. Taka organizacija zares ne more uspevati.

Posamezni naročniki sprašujejo, zakaj ne prilagamo direktnim plačevavcem poštinih položnic, kot delajo to druga uredništva. Prepričali smo se, da je bilo pred leti to delo popolnoma brez koristi. Podčrtati moramo tudi dejstvo, da poravna približno 70 % članov svoje obveznosti pri svojih družinah **vnaprej**; zelo majhen je odstotek takih naročnikov, ki zaradi določenih razlogov ali zaradi oddaljenosti od družin ne poravnajo članarine pri njih, pač pa direktno, in sicer ob začetku vsakega koledarskega leta **vnaprej**. Okoli 10 % pa je takih, ki čakajo na prvi opomin v oktobru, nekaj od teli pa še na drugega in tretjega. Zelo redki pa čakajo na plačilni nalog sodišča. Naša resnična želja je, da bi znižali stroške na najmanjšo mero. Zato nam pri tem hotenju in prizadevanju pomagajte s tem, da uredite plačevanje vnaprej.

Prisluhnite tudi tisti, ki tožite, da vašo naročnina brez položnic ne najde poti k nam. Na vsaki pošti jih dobite. Napišite nanje naš naslov kot ime lastnika računa in številko tega računa; oboje je vsakokrat navedeno na drugi strani **ŠČ** spodaj.

Ako do 5. v mescu še nimate lista, nas obvestite z dopisnico in takoj bomo vse uredili. Preglejte tudi lističe na ovoju, če je naslov pravilen. Če ni, nam sporočite.

REDNE LETNE OBCNE ZBORE

bodo imele navedene čebelarke družine ob nedeljah in sicer: **Dne 8. XII.** ob 9. uri Bohinjska Bistrica in Bled; ob 14. uri Srednja vas v Bohinju in Gorje. **Dne 15. XII.** ob 9. uri Kranjska gora; ob 14. uri Dovje Mojstrana in družina A. Janše — Breznica. **Dne 22. XII.** ob 9. uri Radovljica in Jesenice, ob 15. uri Bl. Dobrava in Podnart Kropa. Zaradi važnosti dnevnega reda vljudno vabimo vse čebelarje.

ZVEZA

prosi tudi ostale družine, naj skličejo svoje redne občne zборе do 31. decembra t. l., društva pa do 31. januarja 1964, da bo potekalo naše organizacijsko delo nemoteno. Le tako bo mogoče pravočasno pripraviti potrebno gradivo za občni zbor Zveze.

